

Kunnon kuntouttajien ja kelpo kuntoutujien
yhteinen kansanlaulu eli Viisu oulunkyläläiseen tapaan

Kaks kuntoilijaa kulki maantietä laulellen,
Ja toinen lausui julki ylevän aatteen:

Kai koko Suomen kansa voitaisiin kuntouttaa
Jos meidän annettaisiin KYLPYLÄ perustaa.

Rannalle VANTAANJOEN tää perustettaisiin,
F y s i o t e r a p i a a kaikille annettais.

P s y k o s o m a a t i k o i t a nätisti hoideltais
Psyykeltään poikkeavat analyseerattais.

Pienemmät jutut pantais SAUNAMME löylyihin,
Ah eikö tätä voisi verrata EEDENIIN.

Sä oisit firman BOSSI, mä oisin sihteeri,
Sä hoidat politiikan, mä rahapussisi.

VALTION budjetista summia saataisiin,
Mukavat palkkaluokat kaikille taattaisiin.

Kun eläkkeelle viimein me sitten siirrytään,
Niin LEPO-OSASTOLLE me jäämme viihtymään.

Rannalle VANTAANJOEN me käymme onkimaan
Välillä virvokkeita kai meille tarjotaan.

Kai koko SUOMEN KANSA nyt meitä kiittelee,
Ja muistopatsahasta sen jälkeen riitelee.

Antti Tamminen

Raimo Varis

JUHLAKIRJA
20 VUOTTA VETERAANIEIN RINNALLA
Oulunkylän kuntoutussairaala
vuosina 1992 - 2012

OULUNKYLÄN SAIRASKOTISÄÄTIÖ
OULUNKYLÄN KUNTOUTUSSAIRAALA

Sisällysluettelo

Saatesanat	5
Pauli Laurila on patsaansa ansainnut	7
Säätiön perustaminen ja kuntoutussairaalan suunnittelu	11
Komea pytinki nousee Itsenäisyydenpuistoon	15
Säätiön hallitukset	19
2500 henkilötyövuotta	23
Sairaskoti vai kuntoutussairaala?	27
Valtion laitoksesta itsenäiseksi palvelujen tuottajaksi	33
Kehittäminen on yhteistyötä	39
Oulunkylän henki	43
Tovereiden tarinoita	49
Rosvopaisteja ja muita juhlia	61
Aina ei suju niin kuin Strömsössä	67
Valtion lahja Helsingin kaupungille	73
Hoidettavat ja kuntoutuvat vanhenevat, joskus tilapäisesti nuortuvatkin	79
Uudistusten aika: veteraanien kuntoutuksesta geriatrisen kuntoutuksen edelläkävijäksi	85
Lopuksi	93

Saatesanat

1.6.2012 tulee kuluneeksi 20 vuotta siitä, kun ensimmäinen sotainvalidi saapui juuri valmistuneeseen kuntoutussairaalaan. Oulunkylän sairaskotisäätiön ylläpitämä, alun alkaen sotainvalidien ja muiden veteraanien hoitoa ja kuntoutusta varten rakennettu Oulunkylän kuntoutussairaala kuuluu 23 veljes-sairaskodin verkostoon, ja on näistä toiseksi nuorin. 20 vuoden taipaleella elämää ja tapah-
tumia on ollut paljon, ja myös toiminta on muovautunut ajan ja veteraanien tarpeiden mukaisesti.

Tähän kirjaan on koottu tärkeimpiä asioita säätiön vaiheista aina perustamisesta ja kuntoutus-
sairaalan rakentamisesta, toiminnasta ja elämästä juhliin saakka. Oma lukunsa on meille tärkeästä
Oulunkylän hengestäkin.

Matkan varrelta otetut kuvat kirjaan on koottu kuntoutussairaalan omista ja yksityisistä arkis-
toista, joten kuvissa ei ole kuvaajien nimiä, mutta haluamme lämpimästi kiittää kuvista. Veteraanien
tarinoita on koottu myös Kenttäposti-lehdestä. Haluan osoittaa lämpimän kiitoksen johdon assis-
tentti Kirsi Kannistolle kirjan taustamateriaalin ja kuvien kokoamisesta. Ja suuri kiitos muotoilija
Janne Renvallille kirjan taitosta.

Kuntoutussairaalan arvostettu, pitkäaikainen ylilääkäri, nykyinen seniorilääkäri Raimo Varis on
itseoikeutetusti kirjan kirjoittaja. Raimolla on pitkän kokemuksen ja erinomaisen muistin lisäksi sana
hallussa. Erityisesti Raimolle sydämellinen kiitos tästä kirjasta.

Viimeisessä kappaleessa on katsaus tulevaisuuteen, tämän kappaleen kirjoitimme Raimon kanssa
yhdessä. Haluamme korostaa, että vuosien varrella veteraanien kuntoutuksessa kehitetty vahva
osaaminen on pohja, jolle nyt rakennamme uutta. Siksi myös tulevaisuuteen katsoessamme kiitäm-
me Teitä sotiemme veteraanit, joiden hoito ja palvelut ovat olleet, ja ovat edelleen meille kaikille
”oksilaisille” sydämen asia. Kirja on omistettu kaikille Oulunkylän kuntoutussairaalan tunteville so-
tainvalideille ja veteraaneille.

Katja Ilvonen
Toimitusjohtaja

Pauli Laurila
on patsaansa ansainnut

Varatuomari Pauli Laurila oli määrätietoinen pohjalainen mies (synt. Lapualla v. 1917). Hän vei tärkeinä pitämiään asioita eteenpäin vastarintaa pelkäämättä, tarvittaessa mutkiakin oikoen. Hänen voimaansa ja sitkeyttään tarvittiin, että Oulunkylän sairaskotisäätiö perustettiin 1986, ja sairaskotia alettiin suunnitella Oulunkylään.

Laurila oli vaikeavammainen sotainvalidi ja Aivoinvalidit ry:n puheenjohtaja. Aivoinvalidien lisäksi hankkeeseen tulivat mukaan Sotainvalidien Helsingin ja Uudenmaan piirit sekä Helsingin kaupunki. Kaupunki antoi tontin rakentamista varten sekä 10 miljoonan markan lainan säätiön alkupääomaksi. Pääosa rakentamiseen tarvittavasta rahoituksesta saatiin avustuksina Tapaturmavirastolta ja Raha-automaattiyhdistykseltä.

Säätiöitä valvoo ja säätiöiden säännöt hyväksyy Patentti- ja rekisterihallitus. Pauli Laurila oli työskennellyt Patentti- ja rekisterihallituksen hallinto-osaston päällikkönä. Niinpä säätiön säännöt osattiin kirjoittaa tulevaisuuteen katsoen. Toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi oli tärkeää, että sääntöihin kirjattiin viisaasti säätiön tarkoitus: tuottaa palveluja sotainvalideille sekä tilan salliessa sotaveteraaneille ja muille vanhuksille. Kuntoutussairaala tulisi palvelemaan veteraanisukupolven jälkeen muita helsinkiläisiä vanhuksia. Edelleen sääntöihin kirjattiin, että määräysvalta säätiössä on ensimmäiset 20 vuotta niillä sotainvalidijärjestöillä, jotka olivat perustamassa säätiötä, ja sen jälkeen Helsingin kaupungilla. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että sääntöjen mukaan Helsingin kaupunki sai hallituksen nimitysoikeuden kokonaisuudessaan vuonna 2006, ja on siitä alkaen käyttänyt määräysvaltaa suhteessa säätiöön kaupunginhallituksen nimittämän hallituksen kautta.

Säätiön perustamisaikaan tehty ennusteet sotainvalidien määrän vähenemisestä eivät kuitenkaan toteutuneet. Kun valta säätiössä vaihtui v. 2006, oli laitoksessa kuntoutuksessa ja hoidossa olevien sotainvalidien ja veteraanien osuus edelleen lähes 100 % kaikista laitoksessa hoidettavista. Alun perin oli ennakoitu, että siinä vaiheessa laitoksen käyttäjäjoukko olisi jo pääosin vaihtunut.

Laurila piti säätiötä tiukasti otteessaan. Hän piti myös kiinni sotainvalidien oikeuksista. Säätiössä oli valta sotainvalideilla (puheenjohtajuuden lisäksi kolmen hallituksen jäsenen nimeämisoikeus, kaupunki nimesi kolme jäsentä). Äänestyspäätöksiä tehtiin usein. Jos Laurilan ja kaupungin edustajien näkemykset erosivat hallituksen kokouksessa, Laurila ei ollut valmis antamaan periksi. Laurilan tilalle hallituksen puheenjohtajaksi nimettiin v. 1993 sovitteluvampi Kyösti Jantunen, joka oli Veljesliiton talouspäällikkö. Jantusen kuoleman jälkeen turvauduttiin uudelleen Pauli Laurilaan. Hän toimi hallituksen puheenjohtajana vielä vuosina 1997 - 1998.

Hallituksen rinnalla valmistelevana elimenä toimi isännistö. Säätiön hallitus valitsi sairaskodille ensimmäisen isännistön 16.12.1991. Pauli Laurila oli myös isännistön puheenjohtaja. Isännistössä sotainvalideilla oli suurempi valta-asema kuin hallituksessa, isännistössä sotainvalidijärjestöllä oli kuusi edustajaa ja kaupungilla kaksi edustajaa (isännistössä oli yhtä monta edustajaa kuin hallituksessa). Näin Laurila saattoi päätättää ja valmistella tärkeiksi kokemiaan asioita vapaammin. Joskus hänen toimintatapansa saattoi herättää vastustusta jopa sotainvalidien keskuudessa, vaikka heidän etuaanhan Laurila pyrki ajamaan. Isännistö valtuutettiin pestaamaan tarvittavia toimihenkilöitä. Ylempien toimihenkilöiden valinnat päätti hallitus isännistön esityksestä. Laurilalle isännistö oli tärkeä, ja alussa isännistö osallistui jopa henkilövalintoihin. Kaupungin edustajat eivät isännistön roolia nähneet aivan samoin kuin Laurila. Tapaturmavirasto antoi 1.9.1993 lausunnon, jossa se piti isännistöä turhana päällekkäisorganisaationa hallituksen kanssa. Isännistö lopetettiin v. 1994, sen jälkeen kun Kyösti Jantunen tuli hallituksen puheenjohtajaksi.

Pauli Laurilalle kuuluu suuri ansio siitä, että kuntoutussairaala rakennettiin. Laurilan osuus oli merkittävä myös laitoksen toimitiloja ja toimintaflorofiaa suunniteltaessa. Hän halusi saada aikaan hyvän laitoksen sotainvalidien ja veteraanien elämänehtoon turvaksi, ja kyllä hän siinä työssä onnistui. Kuntoutussairaalaasta tuli sotainvalidien ja veteraanien arvostama hoitolaitos, jonka henkilökunta tekee työtä veteraanien hyväksi, heitä kunnioittaen ja heidän rinnallaan eläen.

Pauli Laurila kuoli Oulunkylän kuntoutussairaalassa v. 1999.

edellisellä sivulla: Varatuomari Pauli Laurilan patsaan veisti taiteilijaprofessori Armas Hutri.

seuraavalla sivulla: DC3:n yllento nosti tunnelmaa rosvopaistijuhlissa keväällä 2010.

Säätöön perustaminen ja
kuntoutussairaalan suunnittelu

Eri puolilla maata virisi 1980-luvun alussa suunnitelmia sotainvalidien sairas- ja veljeskotien rakentamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön ja Tapaturmaviraston sairaskotityöryhmä esitti v. 1983 selonteossaan, että pääkaupunkiseudulle tarvittaisiin noin 100 potilaspaikan laitos sotainvalidien vanhuudenpäivien turvaksi. Sotainvalidien Veljesliiton esityksestä Helsingin kaupunginhallitus varasi tontin Oulunkylästä tähän tarkoitukseen 25.4.1983.

19.9.1984 Sotainvalidien Veljesliiton Aivoinvalidit ry., Sotainvalidien Veljesliiton Helsingin piiri ry. ja Sotainvalidien Veljesliiton Uudenmaan piiri ry. järjestivät neuvottelutilaisuuden, jossa keskusteltiin sotainvalidien sairaskodin rakentamisesta Oulunkylään Veljesliiton varaamalle tontille. Tavoitteena oli rakentaa noin 100 potilaspaikan laitos pääkaupunkiseudun sotainvalidien kuntoutusta ja kroonikkohoitoa varten.

28.9.1984 kokoontui ensimmäiseen kokoukseensa varatuomari Pauli Laurilan johdolla Sotainvalidien Oulunkylän sairaalakotitoimikunta, jossa olivat edustettuina yllä mainitut järjestöt sekä asiantuntijana Kaunialan sotavammassaairaan ylilääkäri Leo Jarho. Toimikunnan tehtäväksi todettiin aikaansaada Helsingin kaupungin osoittamalle tontille noin 100 vuodepaikkaa käsittävä sairaalakoti korkeatasoista perushoitoa ja kuntoutusta tarvitseville vaikeavammaisille ja iäkkäille sotainvalideille. Lisäksi siinä pitäisi voida antaa avohoitopalveluja lähiseudulla asuville huonokuntoisille sotainvalideille sekä tilojen salliessa muillekin hoidon tarpeessa oleville henkilöille. Toimikunta nimesi työryhmän neuvottelemaan kaupungin kanssa laitoksen perustamisesta, hallinnon muodosta sekä kaupungin tuesta.

Ensimmäinen neuvottelu pidettiin 7.12.1984 apulaiskaupunginjohtaja Anna-Liisa Hyvösen kanssa. Hän oli myötämielinen hankkeelle, sen säätiömuodolle ja hallintotavalle. Samanaikaisesti oli käynnistetty Laurilan johdolla laitoksen huonetilaohjelman laatiminen yhdessä ylilääkäri Jarhon kanssa.

Tapaturmaviraston johtaja Keijo Kajas totesi hankkeen sopivan sosiaali- ja terveysministeriön sairaskotityöryhmän tekemään tarvekartoitukseen. Kajas kiirehti hankkeen etenemistä. Toimikunta päätti toimittaa avustushakemuksen Raha-automaattiyhdistykselle 31.3.1985 mennessä.

Hankkeen rahoitussuunnitelma tehtiin valtion v. 1985 tulo- ja menoarvioon perusteluihin viitaten. Sen mukaan Tapaturmavirasto korvaa sairaskotien perustamiskustannuksia varten otettujen lainojen koroista ja lyhennyksistä 60 % hoitokorvausten yhteydessä. Raha-automaattiyhdistys avustaa rakentamista 30 %. 10 % jää siten perustajien itsensä rahoitettavaksi. Hoitokustannukset korvaa Tapaturmavirasto kokonaan.

Laitoksen hallinnointia varten suunniteltiin säätiömuotoa. Laurilan laatima ehdotus säätiön perustamisesta ja sen säännöistä lähetettiin kaupunginhallitukselle 26.3.1985.

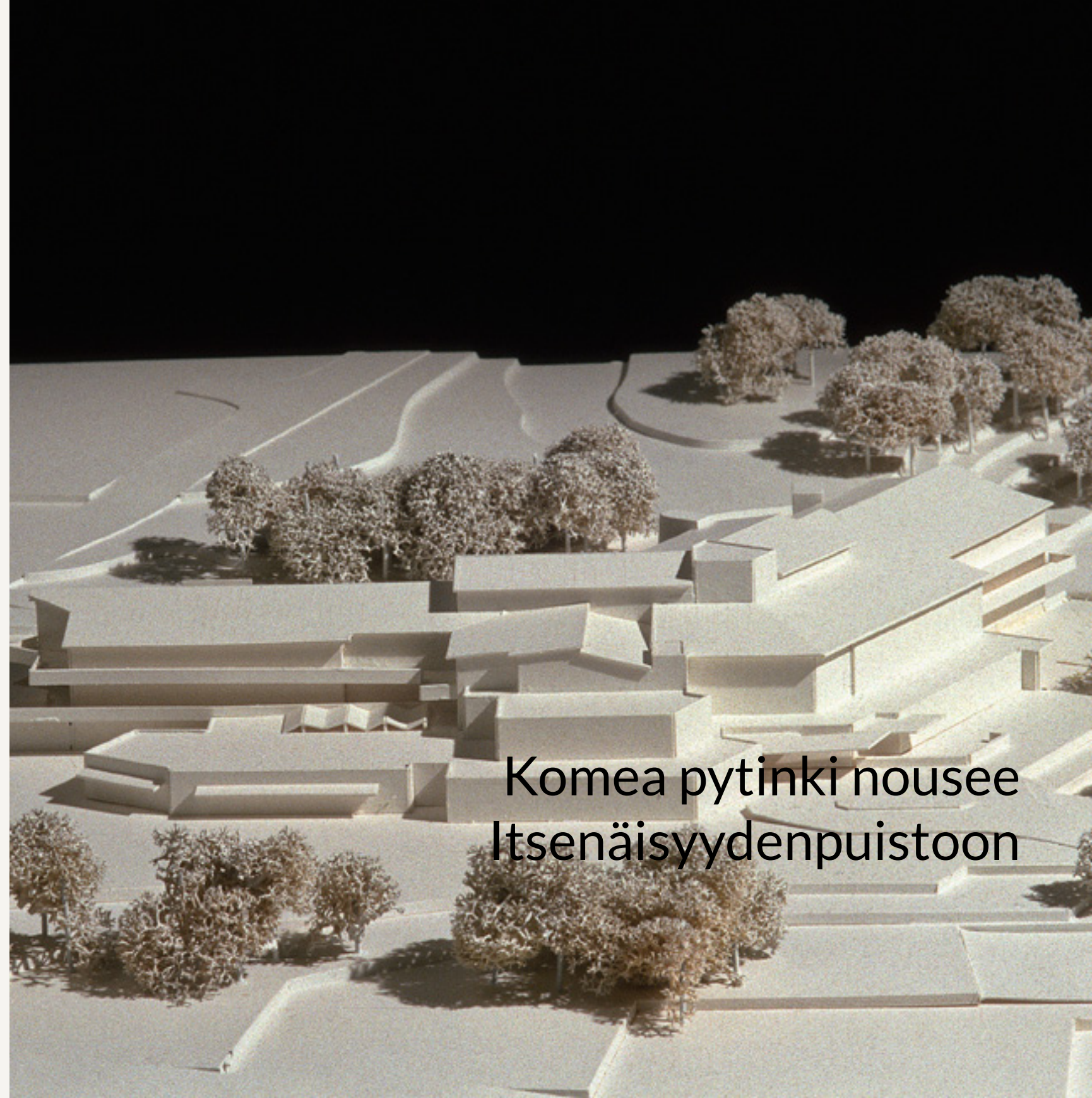
Kaupunginhallituksen pyytämät lausunnot sosiaali- ja terveyslautakunnilta puolsivat hanketta. Rakel Hiltusen johtama sosiaalilautakunta antoi puoltavan lausunnon sotainvalidien kroonikkosairaalan perustamista varten 25.4.1985. Terveyslautakunnan puheenjohtaja Antti Kotiranta ilmoitti 29.4.1985, ettei lautakunnalla ole huomauttamista perustamissuunnitelmien johdosta. Kaupunginvaltuusto päätti 9.10.1985, että Helsingin kaupunki osallistuu hankkeeseen. Säätiö perustettiin, ja säädekirja allekirjoitettiin 30.12.1985. Allekirjoittajina olivat Helsingin kaupungin puolesta ylipormestari Raimo Ilaskivi ja kaupunginlakimies Orjo Marttila, sekä Ensuo Hukkataival ja Anja Huhtaniemi Sotainvalidien Veljesliiton Helsingin piirin, Panu Tallamäki ja Håkan Snabb Uudenmaan piirin sekä Pauli Laurila ja Erkki Nevantaus Aivoinvalidien puolesta. Oikeusministeriö hyväksyi säätiön säännöt, ja antoi sille perustamisluvan 24.6.1986. Säätiön hallituksen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Pauli Laurila.

Raha-automaattiyhdistyksen kanssa käytyjen neuvottelujen tuloksena suunnitellun laitoksen kokonaispaikkamääräksi tuli 80 vuodepaikkaa ja 20 päiväosastopaikkaa. Säätiön hallitus laati alustavan huonetilaohjelman tälle pohjalle. Sairaskodin pääsuunnittelijaksi pyydettiin Arkkitehtitoimisto Veli ja Arno Paatela K.y, joka aloitti työnsä v. 1987 alkupuolella. Säätiön nimeämä valtuuskunta haki mallia rakennushankkeelle matkalta Skotlantiin ja Belgiaan.

Suunnittelutyötä jatkettiin vuonna 1988 yhteistyössä säätiön edustajien ja lääketieteen asiantuntijoiden kanssa. Suunnitelmasta neuvoteltiin Tapaturmaviraston ja Raha-automaattiyhdistyksen kanssa. Hanketta viivästytti lähes vuodella ensimmäisen jo pitkälle tehdyn suunnitelman hylkääminen Raha-automaattiyhdistyksessä, koska suunnitelma ei vastannut RAY:n tehokkuusvaatimuksia. Hankkeen etenemistä uhkasivat tontilta löytyneet kivikautisen asutuksen jäänteet. Laurilan painostuksesta Museovirasto kiirehti tutkimuskaivauksia, ja vapautti tontin rauhoituksesta lokakuussa 1988. Myös tontille pistävän maakaistaleen omistuksen epäselvyys hidasti päätöksentekoa. Taas tarvittiin Laurilan itsepäisyyttä.

Helsingin kaupungin ja säätiön välinen tontin vuokrasopimus allekirjoitettiin 22.8.1989. Rakennustoimikunta valitsi projektipäälliköksi insinööri Vilho Laineen. Vuoden 1990 aikana saatiin suunnitelmat valmiiksi, ja ne hyväksyttiin myös Raha-automaattiyhdistyksessä. Pääsuunnittelija oli arkkitehti Mikael Paatela, rakennesuunnittelusta vastasi insinööritoimisto Veikko Kilpeläinen, LVI-suunnitelman teki LVI-toimisto Osmo Äyräväinen, sähkösuunnittelusta Eino Ranta-aho. Rakentaminen pääsi käyntiin.

Komea pytinki nousee
Itsenäisyydenpuistoon

Sairaskodin rakentaminen käynnistyi v. 1990 aikana. 31.5.1990 hyväksyttiin Helsingin kaupungin rakennuttajatoimisto (HKR) kohteen rakennuttajakonsultiksi. HKR järjesti urakoiden tarjouskilpailut. 23.7.90 hyväksyttiin maarakennusurakoitsijaksi P. Helin. Muut urakat olivat valmiina päätettäväksi 12.10.1990, jolloin rakennusurakoitsijaksi valittiin rakennusosakeyhtiö Hartela, putkiurakoitsijaksi Onninen Oy Termo, ilmastointiurakoitsijaksi Ilmateollisuus Oy ja sähköurakoitsijaksi Hantec. Insinööri Vilho Laine toimi rakennuttajan edustajana hankkeen projektipäällikkönä.

Rakennustoimikunta nimettiin 12.12.1989. Sen kokoonpano oli
varatuomari Pauli Laurila, puheenjohtaja
DI Martti Koivumäki
DI Pertti Jauhiainen
valt. maist. Aulis Konttinen
ins. Vilho Laine, sihteeri

Sairaskodin tilojen ja toiminnan suunnittelussa asiantuntijana oli Allergiasairaalan ylihoitaja Hilka Tervaskari. Hän laati yksityiskohtaisen toteuttamisohjelman Oulunkylän sairaskodin toiminnan aloittamista varten. Tervaskari valittiin myöhemmin sairaskodin johtavaksi ylihoitajaksi.

Vauhtiin päästyään rakentaminen sujui suunnitelmien mukaan. Projektipäällikkö Vilho Laine muistaa pienenä episodina yhden muutoksen suunnitelmiin; se tehtiin sairaskodin pihalla kasvavan koivun takia. Laine halusi säilyttää koivun. Sen juurelle ei voitu lisätä maata, koska koivu ei sitä siedä, ja pihasuunnitelma piti siltä osin tehdä uusiksi. Kaunis riippakoivu ihastuttaa pihalla edelleen.

Rakentamisvaiheessa harkittiin vakavasti asuntojen rakentamista säätiön tontille henkilökunnan asunnoiksi. Siihen aikaan vallitsi pula hoitohenkilökunnasta. Suhdanteiden muuttuessa henkilökunnan rekrytointiongelmien helpottivat, eikä puolivalmista asuntojen rakennusohjelmaa tarvittu. Rakennuksen harjannostajaisia päästiin viettämään 6.9.1991. Laurila, Tervaskari ja Laine alkoivat valita avainhenkilöitä sairaskodin työntekijöiksi syksyllä 1991.

Rakennus otettiin käyttöön keväällä 1992, ja ensimmäiset potilaat tulivat sairaskotiin 1.6.1992.

Sairaskoti rakennettiin Itsenäisyydenpuiston viereen. Puistossa olevan maisemapellon keskellä sijaitsee Itsenäisyydenaukio. Itsenäisyydenaukiota reunustamaan istutettiin 4.6.1992 75 metsälehmusta Suomen itsenäisyyden 75 vuoden kunniaksi.

Sairaskodin vihkiäistilaisuus pidettiin 17.9.1992, juhlapuhujana oli puolustusvoimain komentaja, amiraali Jan Klenberg.

Sairaskodin toiminta käynnistyi asteittain vuoden 1992 aikana, ja täyteen käyttöasteeseen päästiin vuoden 1993 aikana.

edellisellä sivulla: Talon pienoismalli on tarkasteltavissa kuntoutussairaalan aulassa.

Pauli Laurila toivottaa puolustusvoimain komentajan, amiraali Jan Klenbergin tervetulleeksi sairaskodin vihkiäisiin 17.9.1992.

Säätiön hallitukset

Pauli Laurila nimettiin puheenjohtajaksi säätiön ensimmäiseen hallitukseen v. 1986. Hallituksen muut jäsenet olivat Olavi Kivelä, Aulis Konttinen ja Panu Tallamäki sotainvalidijärjestöjen edustajina, apulaiskaupunginjohtaja Anna-Liisa Hyvönen (hallituksen varapuheenjohtaja), sosiaalihuollon toimitusjohtaja Rauno Kervinen ja rahoitusjohtaja Erkki Kokkonen Helsingin kaupungin nimeäminä.

Säätiön hallituksen varapuheenjohtajana toimi aluksi Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimen apulaiskaupunginjohtaja, mutta vuonna 1991 tehtävään nimettiin terveyskeskuksen toimitusjohtaja Matti Toivola. Hän oli jo aikaisemmin ollut hallituksen varajäsen ollessaan kaupunginsihteerin toimessa. Säätiön varapuheenjohtajana hän oli vuoteen 2006 saakka, jolloin hänet nimettiin säätiön hallituksen puheenjohtajaksi. Matti Toivola oli siten neljännesvuosisadan mukana Oulunkylän sairauskotisäätiön hallituksen toiminnassa, aluksi varajäsenenä neljä vuotta, sitten varsinaisena jäsenenä 21 vuotta, josta ajasta 15 vuotta varapuheenjohtajana ja viimeiset 6 vuotta puheenjohtajana. Matti Toivolan kaudella hallitustyöskentelyn on luonnehdittu olleen edellisiä kausia rauhallisempaa, ja päätökset on tehty enemmistöpäätöksinä ilman äänestyksiä. Keväällä 2012 hallituksen puheenjohtajana aloitti Helsingin kaupunginsairaaloiden kuntoutuksen ylilääkäri Pertti Heikkilä.

Vuoteen 2006 saakka säätiössä mukana olevat sotainvalidijärjestöt nimesivät säätiön puheenjohtajan ja kolme edustajaa hallitukseen. Helsingin kaupunginhallitus nimesi kolme edustajaa, jotka olivat terveystoimen ja sosiaalitoimen johtajat sekä kaupungin rahoitusjohtaja. Sotainvalidien edustajista pisimpään hallituksen jäsenenä toimivat Olavi Kivelä, Pertti Paarma, Martti Taipale ja Vilho Laine. Matti Toivolan ohella Helsingin kaupungin nimittämistä muista jäsenistä pitkäaikaisempia ovat olleet sosiaalitoimen johtaja Rauno Kervinen vuosina 1986 - 1999, rahoitusjohtaja Tapio Korhonen vuosina 1992 - 1999 ja vanhuspalvelujohtaja Arja Peiponen, joka oli varajäsen vuosina 2002 - 2006 ja varsinaisen jäsen vuodesta 2006 alkaen.

Vuodesta 2006 alkaen, säätiön täytettyä 20 vuotta, nimitti sääntöjen mukaisesti Helsingin kaupunginhallitus koko säätiön hallituksen. Yksinoikeus hallituksen nimittämiseen oli kaupunginhallituksella vuoteen 2010 saakka. Helsingin kaupunki on kutsunut hallitukseen sotainvalidien edustajaksi Veljesliiton pääsihteerin Juhani Saaren. Saari on nykyisin Sotainvalidien Veljesliiton puheenjohtaja. Linjanjohtaja Marja-Liisa Taipale on ollut Valtiokonttorin nimeämänä jäsenenä säätiön hallituksessa vuodesta 2010 lähtien, kun säätiön sääntöjä muutettiin niin, että Valtiokonttori sai yhden jäsenen nimittämisoikeuden. Vuoden 2012 sääntömuutoksen yhteydessä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) sai vastaavasti yhden jäsenen nimittämisoikeuden hallitukseen, ja keväällä 2012 HUS nimitti hallitukseen operatiivisen tulosityksikön johtajan Reijo Haapiaisen.

Säätiön hallituksen puheenjohtajat

Pauli Laurila 1986 - 1993, 1997 - 1998

Kyösti Jantunen 1993 - 1997

Erkki Lehtovirta 1998 - 2001

Eino Salomaa 2001 - 2004

Lasse Heikkilä 2004 - 2006

Matti Toivola 2006 - 2012

Pertti Heikkilä 2012 -

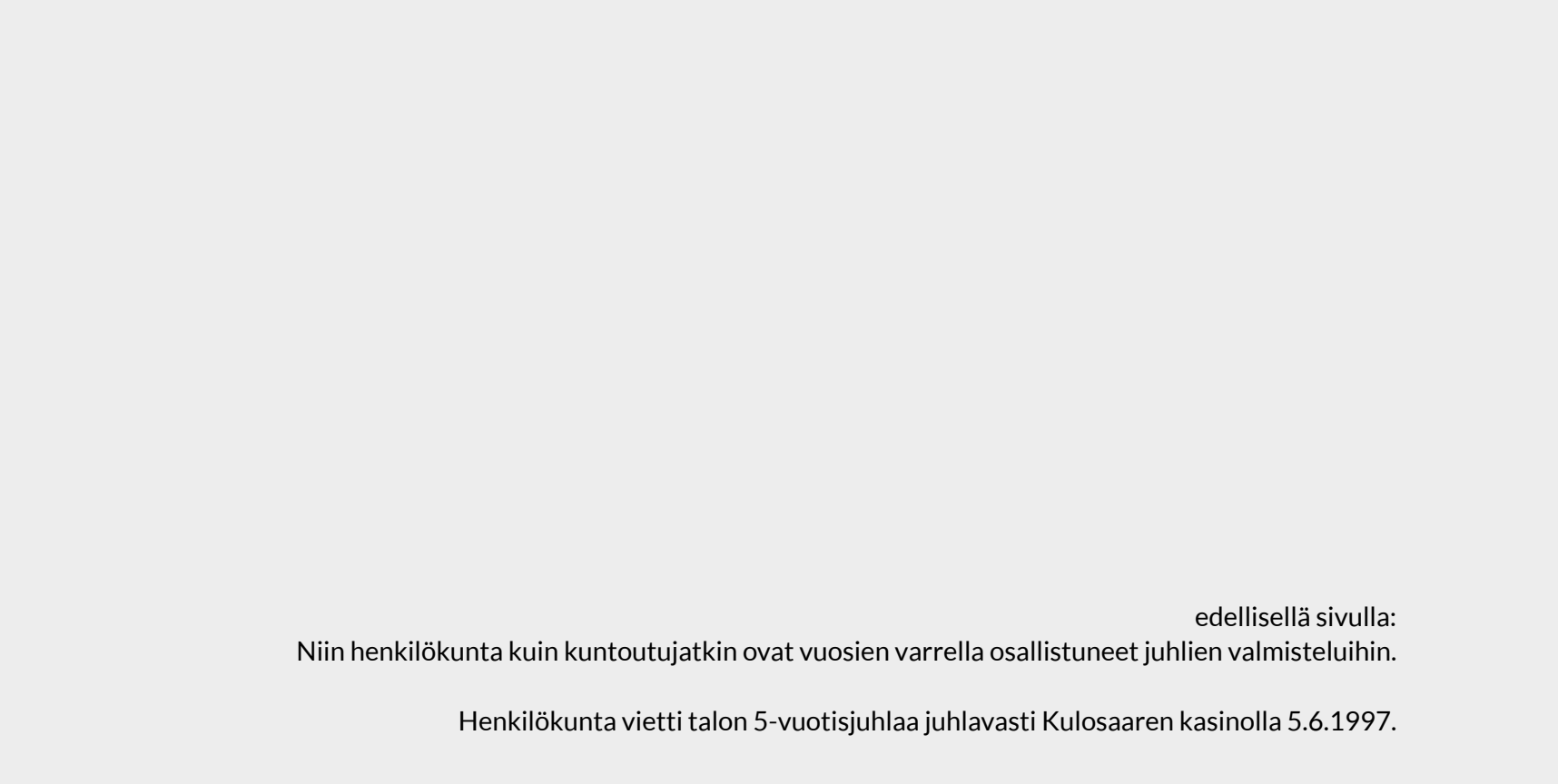
Toimikaudella 2012 - 2014 hallitukseen kuuluvat terveyskeskuksen kuntoutusyksikön ylilääkäri Pertti Heikkilä puheenjohtajana, terveyskeskuksen hallintoylilääkäri Jukka Pellinen varapuheenjohtajana sekä jäsenenä vanhuspalvelujohtaja Arja Peiponen, hoitoketjuylilääkäri Kristina Backlund, erityissuunnittelija Katja Rimpilä, Sotainvalidien Veljesliiton puheenjohtaja Juhani Saari ja Valtiokonttorin nimittämänä edustajana linjanjohtaja Marja-Liisa Taipale sekä HUS:n nimeämänä edustajana operatiivisen tulosityksikön johtaja, johtava ylilääkäri Reijo Haapiainen. Hallituksen jäsenillä on lisäksi kullakin henkilökohtainen varajäsen.

Talon harjakaiset vietettiin 9.6.1991.

2500 henkilötyövuotta

edellisellä sivulla:

Niin henkilökunta kuin kuntoutujatkin ovat vuosien varrella osallistuneet juhlien valmisteluihin.

Henkilökunta vietti talon 5-vuotisjuhlaa juhlavasti Kulosaaren kasinolla 5.6.1997.

L aivatilausten yhteydessä kerrotaan usein henkilötövuosina, kuinka suuresta tilauksesta on kyse. Suuren risteilyaluksen rakentamiseen voidaan tarvita 5 000 henkilötövuotta. Kun Oulunkylän kuntoutussairaalassa oli toimintaa käynnistettäessä töissä 100 henkeä ja tänään noin 135, voidaan laskea, että työtä on tehty 20 toimintavuoden aikana noin 2 500 henkilötövuoden verran. Risteilyalus olisi siis nyt puoleksi valmis.

Nykyisin controllerina toimiva Leila Paloharju on sairaskodin ensimmäinen palkattu työntekijä. Hän aloitti sairaskodin taloussihteerinä 19.10.1991. Isännistö valitsi 21.1.1992 apulaisylilääkäriksi Aarno Hautasen, johtavaksi ylihoitajaksi Hilikka Tervaskarin ja talouspäälliköksi Kaija Toivosen. Aarno Hautasesta tuli sittemmin sairaskodin johtajaylilääkäri, kun toimeen kutsuttu Timo Erkinjuntti ei ottanut tehtävää vastaan. Aarno Hautanen toimi johtajaylilääkärinä vuosina 1992 - 1994. Hänen jälkeensä toimeen valittiin Raimo Varis, joka oli tullut taloon apulaisylilääkäriksi marraskuussa 1992. Raimo Varis oli johtajaylilääkärin toimessa vuoteen 2000 saakka, jolloin sairaalan hallintoa uudistettiin. Tällöin kuntoutussairaalan johtajaksi valittiin liikuntatieteiden maisteri, MBA Veikko Puputti. Raimo Varis jatkoi sairaalan lääketieteellisenä vastuuhenkilönä ylilääkärin toimessa. Johtavan ylihoitajan toimi lakkautettiin v. 2000 ja talouspäällikön toimi v. 2003. Esimiehistä palveluesimies Leena Pentinsaari ja ravitsemuspäällikkö Raija Ollikka ovat työskennelleet kuntoutussairaalassa sen toiminnan alusta saakka. Johtoryhmän jäsenistä myös johdon assistentti Kirsi Kannisto on työskennellyt talossa toiminnan alusta saakka.

Toimitusjohtaja Veikko Puputti jäi eläkkeelle v. 2009, ja hänen jälkeensä sairaalan toimitusjohtajaksi valittiin terveystieteiden maisteri Katja Ilvonen. Ylilääkäri Raimo Varis jäi osa-aikaeläkkeelle ja siirtyi seniorilääkäriksi 1.11.2010. Nykyisin ylilääkärinä toimii Kirsti Tolonen.

Kuntoutussairaalan paikkamäärä oli alun perin 100 ja henkilökuntamäärä 101. Siihen sisältyi hoito- ja kuntoutushenkilökunta, omat ravitsemis- ja huoltoyksiköt sekä taloushallinto. Toiminnan laajentuessa palkattiin lisää hoito- ja kuntoutushenkilökuntaa. Omasta laboratoriosta luovuttiin v. 2001 ja omasta kuljetuspalvelusta v. 2003. Toimintaa on tehostettu myös madaltamalla hallintoa. Hoito- ja kuntoutushenkilökunnan osuus sairaalan henkilökunnasta on näin kasvanut merkittävästi.

V. 1999 käynnistyi sotainvalidien neuvontapalvelu Helsingin piirissä ja Uudenmaan piirin itäosassa, länsiosa jäi puolestaan Kaunialan sairaalan neuvontapalvelun hoidettavaksi. V. 2002 aloitettiin avustajatoiminta Helsingin piirin sotainvalideille. V. 2011 avustajatoiminta laajeni myös veteraaneille. Neuvontapalvelussa ja avustajatoiminnassa oli vuoden 2012 keväällä jo yli 20 työntekijää. Sairaalan koko henkilökuntamäärä oli vuoden 2012 alussa ilman neuvontapalvelu- ja kotiaavustajahenkilökuntaa 135.

Sairaskoti vai kuntoutussairaala?

edellisellä sivulla:
Aktiivinen kuntoilu ja fyysiset harjoitukset luovat hyvän kunnon perustan.

Monenlaiset esitykset nostavat tunnelmaa, ja tuovat vaihtelua kuntoutujien arkeen.
Kyseinen Lotta-kuoron esiintyminen on kuvattu rosvopaistijuhlassa.

Sotainvalidien hoitoa ja kuntoutusta varten rakennettiin vuosina 1945 - 1992 yhteensä 25 laitosta eri puolille Suomea. Sotainvalidien Veljesliitto omisti kolme vanhinta laitosta; Kaunialan sotavammasairaalan, Kaskisaaren kuntoutuslaitoksen ja Kyyhkylän kuntoutussairaalan. Lisälaitokseen 1980-luvulla rakennettu laitos otti nimekseen lisälmen Veljeskoti ja kuntoutussairaala. Kotiliitteellä pyrittiin häivyttämään laitosmaisuuutta, sairaala-nimikkeellä puolestaan korostamaan lääketieteellistä osaamista. Uusille laitoksille annettiin lähes poikkeuksetta kotiin liittyvä nimi, veljeskoti oli yleisin nimi.

Oulunkylään suunnitellun laitoksen työnimenä oli Oulunkylän sairaskoti. Alkuvaiheessa käytettiin joissakin pöytäkirjoissa myös nimeä Oulunkylän sairaalakoti. Laitoksen suunnittelua ja rakentamista varten perustettu säätiö otti nimen Oulunkylän sairaskotisäätiö, ja laitos aloitti toimintansa Oulunkylän sairaskotina kesäkuussa 1992. Laitokseen oli suunniteltu 40 hoitopaikka pitkäaikaista laitoshoidon varten, 40 paikkaa lyhytkestoisia kuntoutusjaksoja varten ja 20 paikkaa päivätoimintaa varten. 40 pitkäaikaisella laitospaikalla asuvalle laitos oli koti, 40 kuntoutuspaikalla kävijälle yöpymispaikka kuntoutusta varten ja 20 päiväsaaralapaikalla kävijälle päivätoiminnan tukipiste.

Varsin pian toiminnan käynnistymisen jälkeen laitoksen nimeä alettiin jo vaihtaa. Sairaskodin ei katsottu kuvaavan toiminnan luonnetta. Veljeskoti olisi kuvannut sairaskotia paremmin toimintaa ensisijaisesti sotainvalideille tarkoitettuna. Veljeskoti-nimi ei saanut kuitenkaan riittävää kannatusta, ja huhtikuussa 1993 säätiön vuosikokous päätti äänestyksen jälkeen muuttaa nimeksi Oulunkylän kuntoutussairaala. Uudenmaan lääninhallituksen annettua luvan Oulunkylän sairaskodin nimi vaihdettiin Oulunkylän kuntoutussairaalaksi 23.11.1993. Vaikka kuntoutussairaala olikin tämän kirjan kirjoittajan mielestä parempi nimi kuin sairaskoti, ei sekään ole tuntunut aina luontealta.

Sairaala ei ole koti, eivätkä useimmat kuntoutusjaksoille tai päivätoimintaan tulleet sotainvalidit ja veteraanit ole tarvinneet sairaalapalveluja. Kuntoutussairaala sopii laitoksen nimeksi nyt ja etenkin tulevaisuudessa, sillä kuntoutussairaalan tulevat asiakasryhmät ovat pääsääntöisesti helsinkiläisiä kuntoutusta tarvitsevia vanhuksia.

Kuntoutussairaalan toimintaa on myöhemmin muutettu ilmenneen tarpeen mukaan. V. 1998 laitoshoitopaikkoja lisättiin 40:stä 48:aan, ja vuonna 2004 paikkoja lisättiin kuntoutukseen ja päivätoimintaan niin, että kokonaispaikkamääräksi tuli 124: 48 laitoshoido-osastoilla, 52 kuntoutusosastoilla ja 24 päiväosastolla. Lisää tilaa ei rakennettu, vaan lisäpaikat saatiin muuttamalla varsin tilavia yhden hengen huoneita kahden hengen huoneiksi. Laitoksen käyttäjäprofiliin ei näillä muutoksilla ollut suurta vaikutusta, v. 1998 painopiste siirtyi pitkäaikaishoidon suuntaan, v. 2004 kuntoutuksen suuntaan. Sotainvalidit ja muut veteraanit ovat täyttäneet myös nämä lisäpaikat vuoteen 2009 saakka, jolloin osaa kuntoutuspaikoista alettiin varata muiden sairaalatasoista kuntoutusta tarvitsevien helsinkiläisten vanhusten käyttöön.

Puolustusvoimat on ollut mukana juhlien järjestämisessä. Kuvassa esiintyvä soittokunta nähtiin rosvopaistijuhlissa 9.6.2005.

A photograph of the Oulunkylän Kuntoutussairaala (Oulunkylä Rehabilitation Hospital) in winter. The building is a modern, multi-story structure with a mix of brick, concrete, and large glass windows. It is partially obscured by snow-covered trees in the foreground. The sky is a clear, bright blue. The text "Valtion laitoksesta itsenäiseksi palvelujen tuottajaksi" is overlaid on the right side of the image.

Valtion laitoksesta
itsenäiseksi palvelujen tuottajaksi

 OULUNKYLÄN
KUNTOUTUSSAIRAALA

Valtio vastasi suurelta osin laitoksen rakentamiskustannuksista, ja käyttökustannukset katettiin aluksi kokonaan valtion varoista. Suomen valtiota edusti tässä Tapaturmavirasto (TTV). Toimintasuunnitelma ja talousarvio vahvistettiin Tapaturmavirastossa. TTV käytti ohjausvaltaansa yksittäisten toimien perustamiseen saakka, sekä nimitti edustajansa sairaskotisäätiön hallitukseen. Tapaturmaviraston ohjausrooli oli aluksi varsin vahva.

V. 1994 otettiin käyttöön tulossopimusohjaus. TTV pyysi kuntoutus- ja hoitolaitoksilta vuosittain yksilöidyt tarjoukset laitoshoidon, laitos- ja päiväkuntoutuksen ja osa-aikaisen laitoshoidon (päiväsairaala) tuottamisesta. Tehdyistä tarjouksista neuvoteltiin, useainkin otteeseen, ja lopulta neuvottelujen tuloksena saadut hinnat vahvistettiin.

Ensimmäisinä tarjouskilpailuvuosina TTV valvoi laitosten talousarvioiden toteutumista, ja ohjeisti mahdollisesti kertyvien tuottojen rahastoinnin. Tuotot kirjattiin joko kehittämisrahastoon tai tappiontasausrahastoon. Vähitellen ohjeistuksesta luovuttiin, ja TTV alkoi luottaa siihen, että laitokset ymmärtävät tehdä oikeita päätöksiä itsenäisesti ja omien paikallisten tarpeidensa mukaisesti.

Pidetty liikunnanohjaaja Markku Saastamoinen johdattaa kuntoutujat sauvakävelylle läheisen Itsenäisyydenpuiston kauniiseen maastoon.

Kuntoutussairaalassa annetaan myös sairaalatasoista hoitoa.

Päivätanssit ovat jokaviikkoinen osa talon sykkivää elämää.

Oulunkylän sairaskotisäätiön hallitukseen nimetty Tapaturmaviraston edustaja jättäytyi pois hallitustyöskentelystä kilpailutuksen käynnistyttyä. Oulunkylän kuntoutussairaala sopeutui nopeasti tulsohjaukseen, ja sairaalan talous on ollut koko ajan hyvässä tasapainossa. Jo ensimmäisistä tulsohjausvuosista alkaen saatiin kerättyä pääomaa kehittämis- ja tappiontasausrahastoihin.

Vuonna 2010 ympyrä tavallaan sulkeutui, kun OKS:lle järjestyi in house -asema suhteessa Helsingin kaupunkiin, ja Valtiokonttori nimesi jälleen edustajansa säätiön hallitukseen. Tästä enemmän luvussa Valtion lahja Helsingin kaupungille.

Ajan mittaan TTV kehitti palvelujen ostoa varten laatuvaatimukset ja laatupisteytyksen, jonka perusteella se saattoi varmistaa ostettaville palveluille minimilaadun sekä määrittää lisähinnan, jos joku laitos kykeni antamaan laadukkaampaa hoitoa tai kuntoutusta. Tämä kilpailutuskäytäntö on ollut palvelujen tuottajan näkökulmasta järkevä. Se on varmistanut riittävän laadukkaat palvelut veteraaneille sekä oikeudenmukaisen hinnoittelun, ja on myös turvannut palveluntuottajan toiminnan jatkuvuuden. Tapaturmavirasto, sittemmin Valtiokonttorin Veteraanipalvelut-yksikkö, on kehittänyt tätä kilpailutusta hyvässä yhteistyössä palveluja tuottavien laitosten kanssa. Tässä työssä on OKS:lla ollut merkittävä rooli. Johtava ylihoitaja Hilikka Tervaskari oli 90-luvun lopulla luomassa laatuvaatimusjärjestelmää Valtiokonttorin ostamaa laitoshoidon ja kuntoutusta varten. Ylilääkäri (nyk. seniorilääkäri) Raimo Varis on ollut useissa tarjouskilpailun laatuvaatimuksia ja laadun pisteytystä pohtineissa työryhmissä Valtiokonttorin kutsumana asiantuntijana.

Laatuvaatimuksia on muokattu muutaman vuoden välein vastaamaan ikääntyvien veteraanien tarpeita. Viime vuosien tarjouskilpailuissa on sovittu palvelujen tuottamisesta useammaksi vuodeksi kerrallaan, mikä on parantanut laitosten mahdollisuuksia pitkäjänteiseen toiminnan kehittämiseen.

Kaartin soittokunta esiintyi kuntoutussairaalan 15-vuotisjuhlassa 22.5.2007.

Ylilääkäri Raimo Varis jäi osa-aikaeläkkeelle ja siirtyi seniorilääkäriksi 1.11.2010.

Katja Ilvonen aloitti sairaskotisäätiön toimitusjohtajana 1.8.2009 Veikko Puputin siirtyessä eläkkeelle.

Kehittäminen on yhteistyötä

Kun kuntoutussairaalan toiminta käynnistyi kesäkuussa 1992, oli sen henkilökunnasta ani harvalla pitkäaikaista kokemusta sotainvalidien ja veteraanien hoidosta. Siinä asiassa oltiin noviseja. Kokemusta oli sen sijaan monista erilaisista työpaikoista. Kun luodaan uutta toimintaa aivan alusta, on etua siitä, etteivät käytännöt ole valmiiksi luotuneita. Hyviä kehittämisajatuksia ei tarvinnut teilata sanomalla: ”Meillä tämä on pruukattu tehrä näin.”

Oli tärkeää, että sotainvalidijärjestöillä oli säätiön hallinnossa päätäntävalta sairaalan toimintaa käynnistettäessä. Säätiön hallitus ja varsinkin puheenjohtaja Pauli Laurila pitivät huolen siitä, että sairaalan johto ja henkilökunta tiesivät, mitä varten sairaala oli perustettu. Käyttäjien ääntä kuunneltiin. Jo kaiken kokeneet sotainvalidit osasivat kyllä kertoa, mitä he halusivat ja tarvitsivat. Toiminta muotoutui asiakaslähtöisesti. Hyväksi käytännöksi muodostui, että käyttäjien näkemyksiä kuunneltiin, ja ne otettiin huomioon. Ammattihenkilökunta ei sanonut tietävänsä paremmin, mitä kukin tarvitsee. Sotilasvammalaki loi toiminnalle perustan, ja toimintaa kehitettiin käyttäjien kanssa vuoropuhelua käyden ja heidän hyvinvointiaan ajatellen. Tässä oli Oulunkylän hengen siemen.

Toiminnan rahoitus tuli valtiolta Tapaturmaviraston kautta. Tämä takasi osaltaan säätiön autonomiaa itsenäisenä palvelujen tuottajana ilman kunnallisen päätöksenteon byrokratiaa.

Sairaalan toiminnan ensimmäisinä vuosina yhteistyö suuntautui sotainvalidijärjestöihin, erityisesti Sotainvalidien Veljesliiton Helsingin ja Uudenmaan piireihin, Tapaturmavirastoon ja valtakunnalliseen sairaskotiverkostoon. Sairaskotien henkilöstöryhmät järjestivät vuosittain neuvottelu- ja koulutustapahtumia, ja yhteiset sairaskotipäivät kokosivat eri ammattiryhmät yhteen vaihtamaan kokemuksia ja oppimaan niistä.

Oppilaitosten kanssa on tehty sopimuksia erityisesti hoitohenkilökunnan ja fysioterapeuttien käytännön harjoittelujaksojen toteuttamiseksi. Muutamat harjoittelujaksoilla olleet ovat tehneet opintoihin kuuluvia kirjallisia lopputöitä OKS:n toimintaan liittyen. Monien omaan henkilökuntaan kuuluvien jatko-opintojen lopputöitä on suunniteltu niin, että niitä on voitu käyttää toiminnan kehittämisessä. Hyvänä esimerkkinä niistä on fysioterapiayksikön kuntoutusesimiehen Mia Pietilän ylempi AMK-opinnäytetyö, jossa hän suunnitteli ja toteutti henkilökunnan osaamiskartoituksen.

Mainittakoon myös, että entinen fysioterapiayksikön osastonhoitaja Leena Pohjola teki v. 2006 väitöskirjan veteraanikuntoutuksen fyysisen toimintakyvyn mittaamisesta Toimiva-testillä. Toimiva-testi on käytössä kaikissa veteraanikuntoutusta antavissa laitoksissa.

Oulunkylän kuntoutussairaala on ollut mukana useassa Vanhustyön keskusliiton ja Helsingin Yliopiston omaishoitoon ja dementiapotilaiden ryhmäkuntoutukseen liittyvässä tutkimushankkeessa. Ikääntyneiden yksinäisyys -projektissa tutkittiin ryhmäliikunnan ja ohjattujen ryhmäkeskustelujen merkitystä yksinäisyyden ja masentuneisuuden torjunnassa vuosina 2003 - 2004. Vuosina 2007 - 2010 oltiin mukana muistisairaiden liikunnallisen kuntoutuksen tutkimus- ja kehittämishankkeessa. Vuonna 2011 käynnistyi uusi hanke, jossa tutkitaan dementiaan sairastuneen ja hänen aviopuolisoitajansa ryhmäkuntoutuksen vaikuttavuutta.

Oulunkylän kuntoutussairaala on ollut aktiivisesti mukana myös Valtiokonttorin käynnistämässä sairaskotien SOVE Tulevaisuus -hankkeessa, jossa kuvattiin pilottina mm. kotiuttavan kuntoutuksen prosessi kokonaisuudessaan vuoden 2011 lopussa.

Laitoshoidon laadunhallintaa edistävään valtakunnalliseen Stakesin RAI-hankkeeseen (Resident Assessment Instrument) lähdimme mukaan ensimmäisten joukossa v. 2000. Vuoden 2011 aikana on RAI-tietojen keruuta käytetty hyväksi myös kuntoutus- ja akuuttihoitopotilaiden hoidossa sekä pilotoitu RUG-hinnoittelumalli (Resource Utilization Group).

24.5.2007 vietetyssä henkilökunnan tilaisuudessa onnitteltiin talossa 15 vuotta palvelleita.

Oulunkylän henki

edellisellä sivulla:
Yhteisöllisyys korostuu erityisesti juhlatilaisuuksissa, esimerkiksi monisatapäisen joukon kokoontuessa kuntoutussairaalan pihamaalle rosvopaistijuhlissa.

Vuosien varrella taitopajassa on syntynyt monenlaisia kädentaitojen näytteitä.

Paikan henki syntyy tilasta, ihmisten käyttäytymisestä ja tapahtumista. Oulunkylän kuntoutussairaalan arkkitehtuuri on onnistunut. Pääsisääkäynnistä avautuvassa aulassa on väljyyttä, valoisuutta ja juhlavaa ilmettä. Osastojen ruokasalit ja muut yhteiset tilat ovat viihtyisät, ja tilavat parvekkeet houkuttelevat ulkoilmaan. Vanha lehtipuumetsä tontin reunalla sitoo rakennuksen menneeseen aikaan.

Rakennuksessa on runsaasti tauluja ja veistoksia, josta suurin osa on sotainvaliditaiteilijoiden tekemä. Suomen sotainvaliditaiteilijat ry oli valtakunnallinen kuvataiteilijoiden yhdistys, jonka kaikki jäsenet olivat paitsi luovia taiteilijoita, myös vuosien 1939 - 1945 sodissa vammautuneita sotainvalideja. Opetusneuvos Jouko Pesola toimi järjestön pitkäaikaisena puheenjohtajana. Pesola loi tiiviit yhteistyösuhteet Oulunkylän kuntoutussairaalaan. Hänen ansiostaan yhdistys sai käyttöönsä näyttelytilan kuntoutussairaalasta, ja sairaalaan hankittiin laaja kokoelma sotainvaliditaiteilijoiden töitä. Nimekkäimpiä näistä sotainvaliditaiteilijoista ovat graafikko, professori Viktor Kuusela, jonka töihin voitiin tutustua myös Ateneumin erityisnäyttelyssä vuoden 2010 lopulla sekä kuvanveistäjä, professori Armas Hutri. Ala-aulan vesiaiheen katseenvangitsijana on Armas Hutrin pronssiveistos ”Evakko”. Hutri on veistänyt myös Pauli Laurilan muotokuvan. Kuuselan ja Hutrin töiden lisäksi Oulunkylän kuntoutussairaalassa on nähtävänä mm. seuraavien sotainvaliditaiteilijoiden töitä: Jouko Pesola, Oiva Selroos, Juhani Nuotto, Lauri Tamminen, Toivo Kuusi, Tapio Tikkanen, Heikki I. Saarento, Krister Holmlund, Sven Myrtenblad, Terho Perkkiö, Pentti Hakala, Jouko Herrala, Toivo Kivinen, Kurt Ekman, Väinö Halonen, Sulo Riskula, Risto Vilkkä, Keijo Pulkkinen, Toivo Perkkiö, Väinö Hynninen, Eero Järvensivu, Viljo Järvinen, Pentti Kautio, Paavo Korhonen, Jukka Korkela, Olavi Laine, Eino Nordgren, Veikko Pekkala, Arvo Savolainen, Eero Siltanen, Paavo Tuomela, Sakaria Pykäläinen, Tauno Heiskanen, Aira Seppä, Urho Kallioniemi ja E. Rokka.

Lisäksi kuntoutussairaalaan hankittiin professori Sam Vannin grafiikkaa, ja saatiin lahjoituksena professori Erkki Koposen maalauksia.

Kuntoutussairaalan laaja, yli 200 maalauksen, veistosten ja muiden taide-esineiden kokoelma on oivallinen sekoitus pitkälle koulutettujen ja laajaa arvostusta saaneiden taiteilijoiden ja vähemmän koulutettujen tai itseoppineiden sotainvalidien teoksia. Oulunkylän henkeen kuuluu, että tätä tekemistä on arvostettu, ja kuntoutussairaala on tarjonnut tekijöille tilaa näyttelyihin ja töiden esiläoloon.

Henkilökunnan rekrytoinnissa on pidetty tärkeänä ammattitaidon lisäksi palvelualttiutta ja kun-
nioittavaa suhtautumista sotainvalideihin ja ikäihmisiin yleensä. Lukemattomia kertoja on kuultu
kuntoutujien suusta ihmettelyä, miten tähän sairaalaan on saatu palkattua vain ystävällistä ja pal-
velualtista henkilökuntaa. Viihtyisät tilat luovat hyvää oloa, kohtelias käytös hyvää mieltä – ei vain
kohteelle vaan myös tekijälle. Kuntoutussairaalan virikeohjelmaan on panostettu paljon, liikuntaryh-
mien lisäksi on pelejä, tietokilpailuja, muisteluita, luentoja, opinto- ja harrastuspiirejä. Musiikilla on
erityisen tärkeä osa. Yhteislaulut, karaoke, tanssituokiot ja musiikkitaiteilijoiden esitykset aktivoivat
ja viihdyttävät. Musiikin kuuntelun ja harrastamisen, erityisesti laulamisen terapeuttinen arvo ym-
märretään entistä paremmin. Käden taidoista kiinnostuneille löytyy myös harrastusmahdollisuuksia
taitopajalla.

Juhlat ovat osa Oulunkylän henkeä. Tärkeitä merkkipäiviä, kuten veteraanipäivää ja itsenäisyys-
päivää juhlistetaan aina niiden arvolle sopien. Niistä ja muista juhlista lisää omassa luvussaan.

Vapaaehtoistyöntekijöitä tarvitaan etenkin juhlien järjestelyissä, mutta he tuovat eloa ja iloa sai-
raalan potilaiden ja kuntoutujien elämään myös monissa virkistystapahtumissa, harrastuspiireissä,
ulkoilutuksessa ja saattotehtävissä.

Sairaalassa hoidettavia ja kuntoutettavia varten perustettiin v. 1992 oma rekisteröity yhdistys To-
verikunta ry. Toverikunnalla on hallitus, ja se valitsee keskuudestaan puheenjohtajan. Toverikunnan
ensimmäisenä pitkäaikaisena puheenjohtajana toimi Urho Raitamo 1992 - 1998. Hänen jälkeensä
ovat puheenjohtajina toimineet Tauno Tikkanen 1998 - 2000, Pentti Huttunen 2000 - 2001, Holger
Åkerman 2001 - 2003, Lauri Tamminen 2003 - 2007 ja v. 2007 alkaen Niilo Rosenberg. Toverikun-
nalla ja sen puheenjohtajilla on ollut oma roolinsa kuntoutussairaalan hengen ylläpidossa.

Toverikunnan puheenjohtajan Niilo Rosenbergin puhe veteraanipäivän juhlassa 27.4.2011.

Tovereiden tarinoita

Oulunkylän henki – oodi kuntoutussairaalalle

Oulunkylän Hengen lento, yhdistävä raikas, rento.
Virkistää se päivän työtä, iltamyöhään pitkin yötä.

Juhliva Kuntosairaala, sen väki näyttää huomaavan,
Tarjolla on hengen ruokaa, kupponen sen päälle tuokaa.

Mistä saatu henki moinen, ihmettelee yks' ja toinen.
Kaikki käyttää selkokieltä, sehän tuopi myötämieltä.

Ja kerroksista poistuvan, vie pyörätuoliin istuvat
Matkalla keskustorille, juhlintaan monenlaisille.

Vastaanoton tyttöillä, niin syksyllä kuin keväällä
On tiedon jako tärkeä, se kysynee myös järkeä.

Tuo vapaa-ajan auttaja, aarteena mies sen ottava
Hän erikoisen näytteen antaa, sen Hengen sanomaa hän kantaa.

Lääkärit ja hoitajisto, hengen luojan aatelisto.
Suosituin on tuolijumppa, sitä seuraa Kallen Humppa.

Näin johtajansa huomassa, on henkilöstö luomassa,
Tiedon, taidon käyttöä, yhteistyöhengen näyttöä.

Keskustori kokoo väen, siellä vieraat myöskin näen.
Sanasepot, laulajat sekä tangon taitajat.

Mun havaintoni vuoteen jää, en tiedä tästä enempää
Sen vain, kun oven aukaisen, tuon hengen lämmön tuntenen.

Päiväosastolla Sari, terapiaa antaa Mari
Päivi pohtii vapaa-aikaa, kappelissa urut raikaa.

Ja juhlat Kuntosairaalan, ne väki näyttää huomaavan
Kun päivä veteraanien, tuo tuvan täytehen.

Markku on se toimen miesi, joka ohjaa kuntotiesi.
Tuolijumpan lisukkeena, kävelyä korvikkeena.

Joulukuun kuudes tärkein lie ja silloin aseveljen tie
Käy kohti Kuntosairaalaan, joukolla nyt juhlia saa.

Ruoka ajallaan on oivaa, miestä, naista lusikoivaa
Lounaspöytään suunnistaa, tutun luokse askeltaa.

Viljo Holopainen, päiväosasto

Esittäessäni toverikunnan tervehdyksen äskeisessä itsenäisyysjuhlassamme luonnehdin muutamin sanoin aikanaan perustetun ja rekisteröidyn yhdistyksemme olemusta. Sanoin: Olemme vääjäämättömästi vähenevä, hiljalleen hiipuva joukko, joka näkyy ulospäin lähinnä Helsingin Sanomissa julkaistujen kuolinilmoitusten muodossa. Tänä vuotena onkin yhä useammin luettu sama allekirjoitus: ”...muistoa kunnioittaen Oulunkylän kuntoutussairaalan toverikunta ry”. Poisnukkuneiden muistolle pysähdyn nyt uudestaan tämän ”Kenttäpostin” ilmestyessä viiden vuoden tauon jälkeen.

Poistuneiden veljien ajattelemisen tuo mieleen muistikuvia päiväosaston aktiivisista yhdessä-oloista, kuntosalilla, tuolijumpissa, taitopajalla ja musiikkituokioissa, jotka niin monen osalta ovat vaihtuneet – suorina siirtyminä – ylempien kerrosten laitoshoitoon. Siellä nämä veljet ovat voineet lopulta levähtää hyvässä hoivassa aina saattohoitoon asti. Edesmenneiden osalta on meillä eläviä muistikuvia esim. Antti Tammisesta (4.4.2009 asti), joka oli ennen eläkkeelle siirtymistään ensimmäisiä ammattilaisia (psykologian maisteri) sotainvalidien kuntoutuksen suuntaviivoja luotaessa Työterveyslaitoksella ja Kelan johtoportaanakin. Antti oli tarjoamassa apuaan ja vertaistukea so-tainvalidiveljille jopa 92-vuotiaaksi asti. Veljeshengen ylläpitäjistä oli parhaita Alvar/Allu Sandström (kuollut toukokuussa 2006) loppuun asti välittömän reippaalla olemuksellaan. Toverikunnan puheenjohtajana innostuksella toiminut Pentti Huttunen elää yhä joukossamme (juhlissakin), mutta entiselle puheenjohtajalle ja urheilun sekä taiteen monipuolimiehelle Lauri Tammiselle (91 v) tuli kutsu viimeiseen iltahuutoon 3.12.2010, ja miltei loppuun asti äänessä olleelle Karjalan pojalle Juho Makkosellekin (93 v) vain vähäistä aikaisemmin.

Se joukko, joka on yhä saanut jatkaa OKS:n palveluista nauttimista, muistaa vanhetessaan ehkä entistä useammin käytäväkeskusteluissa esittää kiitollisuuttaan: Olemme onnenpoikia, kun meidän vanhuuden huoltomme on turvattu tällaisessa laitoksessa.

Kiitos meidän huollostamme kuuluu ennen kaikkea talon vakinaiselle henkilökunnalle toimitusjohtajasta nuorimpaan harjoittelijaan asti. Arvostamme niin ikään monelle hyvinkin tärkeitä vapaaehtoistyöntekijöitä. Olette kaikki olleet meille korvaamattomia OKS:n perinteisen kodinomaisen hengen ylläpitäjiä ja avuliaita toteuttajia.

Toverikunnan puolesta toivotan teille kaikille, samoin kuin tämän lukeneille veljille ja sisarille, parhainta joulun aikaa ja terveyttä alkavalle uudelle vuodelle.

Aarne Jänterä, Toverikunnan varapuheenjohtaja

Juho oli yksi perheen 14 sisaruksesta, kotipaikkana Harlu Laatokan Karjalassa. Isä oli työmies, joten lasten varttuessa heitä odotti meno ansiotyöhön. Opettajat kehottivat isää lähettämään lahjakkaan poikansa oppikouluun. Sen sijaan isä vei poikansa metsätöihin halon hakkuuseen ja pöllin tekoon.

Opinhaluisena Juho suoritti kirjeopistossa kauppakoulun kurssin, ja teki työnantajansa kanssa oppisopimuksen elämänuraa ajatellen. Suoritettuaan asevelvollisuutensa merivoimissa hän hakeutui vakinaiseksi puolustusvoimiin vuonna 1941.

Jatkosodan aikana Juho Makkonen toimi tykistön tulenjohto-aliupseerina. Hän haavoittui vaikeasti 10.6. Valkeasaarella. Toivuttuaan hän meni everstiluutnantti (myöhemmin kenraali) Adolf Ehnrothin pyynnöstä Tuusulan taistelukouluun asehuoltotehtäviin. Vuonna 1955 Makkonen määrättiin Santahaminaan Kadettikoulun asevarastonhoitajaksi.

Erottuaan armeijan palveluksesta vuonna 1965 Juho valittiin City-Paikoitus Oy:n toimitusjohtajaksi. Hänen johdollaan työmäärä kasvoi ja yritys laajeni. Tähän oli peräänantamattoman toimitusjohtajan osuus merkittävä.

Juho Makkonen jäi eläkkeelle vuonna 1977, pääharrastuksina metsästys ja kalastaminen. Voimien hiipuesssa hän siirtyi asumaan Herttoniemen palvelukotiin.

Juho Makkonen oli kotikuntansa Harlun Perinneyhdistyksen kantavia voimia. Yhdistyksen tilaisuuksissa kuultiin karjalaispojan muistelmia ja huumoripitoisia puheenvuoroja. Myös Oulunkylän kuntoutussairaalassa Juhon olemus ja ääni oli kaikille tuttu.

Viljo Holopainen, päiväosasto

Kuntoutuksen muistikuvia 1 - Alkuvuosilta 1995-1996

Oulunkylän kuntoutussairaala valmistui v. 1992, ja seuraavat pari vuotta olivat ikään kuin etsikköaikaa. Uuden talon osastoille saatiin kuntoutustyöstä kiinnostunutta, useassa tapauksessa alalle jo koulutautunutta henkilökuntaa: mm. osastonlääkäri, fysioterapeutteja, hoitajia, sosiaalityöntekijä sekä keittiöön ja siivoustyöhön tarvittavaa toimeliasta väkeä. Alkoi hahmottua, millainen päivittäinen meno ja työnjako oli tarpeen osaston omissa puitteissa. Miten rakentuvat yhteydet koko laitoksen yhteisiin palveluihin: esim. ruokala, laboratorio, muut tutkimukset, terapiatilat liikuntaharjoituksineen, uima-altaiseen ja saunoineen.

Koekaniinimme on nyt JUSSI, ensikertalainen, yksin asuva helsinkiläinen: liikkumisrajoituksia, käsien toiminta heikentynyt, muisti ja hoksaaminen jonkin verran huonontunut, mutta henkisesti vireä ja sopeutuvainen. Haitta-aste 35 %. Ollut muutamia kertoja Valtiokonttorin kustantamilla kuntoutumisjaksoilla muissa laitoksissa.

Tulopäivän aamuna hänelle osui odottamattomia ongelmia. Henkilökunnasta muutamilla oli lomajaksia. Oli kutsuttu 5 – 6 tulokasta yhtä aikaa saapumaan osastolle. Alkuopastus jäi keskeneräiseksi. Jussi ohjattiin tutustumaan yksin huoneeseen, jonka hän kohta koki hyvin erilaiseksi kuin oman yksionsä.

Asumisen ensi pulmia:

Missä tuuletusakkuna? Löytyi parin päivän kuluttua akkunaverhon takaa.

Missä on pöydän yläpuolella olevan lampun valonkatkaisin? Nappula löytyi lopulta oven pielestä monen metrin päästä.

Kaukosäädin oli outo kapine. Vasta 2 – 3 päivän kuluttua selvisi, että huoneen kirjahyllyllä on tiedotuskansio, jossa on mm. kaukosäätimen käyttöohjeet.

Rannekehälytin: outo kapine. Ensimmäisenä päivänä pari poikaa jätti sen ranteeseen uima-altaaseen mennessään.

Jussi ymmärsi, että tulohaastattelu ja alkuopastus aamun poikkeustilanteessa jäivät pakostakin keskeneräiseksi. Mutta ensikertalaisena hän koki tiettyä henkistä painetta. Mieli oli täynnä kysymyksiä, ja toisaalta oli tarve ”purkaa koko kerä”. Että häntä kuunnellaan ja otetaan huomioon aamun painolasti: kivut, huolet ja toivomukset hoidon suhteen. Sopimus uudesta tapaamisesta oli helpotus.

Perehtyminen taloon kuului ohjelmaan. Hoitopisteiden löytämisessä oli opastus tarpeen. Pohjakerros tuntui ensikertalaisesta kovin sokkeloiselta. Pohjapiirros, jossa näkyisi reitit eri kohteisiin, olisi ollut avuksi huonomuistiselle ja hoksaamattomalle.

Siviilioloista moderniin laitokseen tullee Jussille oli hämäävää, että eräät tilat ovat monikäyttöisiä. Niinpä eräässä tärkeässä ovesa oli kolme eri nimeä: kuntosali, juhlasali, liikuntasali. Kävi niin, että ovi sattui olemaan lukossa. Niinpä eräs tulokas kääntyi pois tyhjin toimin. Olisi pitänyt hoksata, että sisään pääsee kiertotietä toista kautta. Pitää vain jaksaa avata raskas väliovi käytävällä. Sitten on käännäyttävä nurkan takaa oikealle, mutta ei mennä sisään saunan ovesta.

Kirjalliset ohjeet alkoivat seuraavina päivinä tuntua toivottavilta huonomuistiselle, huonosti näkeville, huonokätiselle. Esimerkki: Reseptit ja ohjeet osaston päiväsalin tarjoilutiskin kivoista ylimääräisistä antimista (”taika-juoma”, eri naposteltavat). Ujostutti kysyä kiireisiltä emänniltä.

Filosofinen jälkikatsaus näihin ensi kokemuksiin voisi olla tällainen: Vanhan ihmisen lailla Jussi kokee tarvitsevänsä ymmärtämystä. Ystävälliset, taitavat, paljon tietävät ovat kuuntelemassa ja ohjaamassa. Jussin lailla jokainen tulokas kokee, että täällä hänet hyväksytään sellaisena kuin on, ja tuntee olonsa turvalliseksi. Omanarvontunto saa kohennusta, itseluottamus vahvistuu. Tulokas rohkaistuu yrittämään parhaansa vaikeuksistaikin huolimatta. Päivien mittaan kuntoutusjaksolla vahvistuu näkemys, että tulevaisuudessa sittenkin on mahdollisuuksia haittojen korjaantumiseen, entistä paremman elämäntilanteen saavuttamiseen. Siitä kiitos yhtä hyvin kuntoutumislaitokselle kuin omalle yrittämiselle.

Antti Tamminen

Kuntoutujan muistikuvia 2 - Tuttuun menoon, ystävien pariin

Vuosi on kulunut. Saapuu odotettu ennakkotieto kuntoutumisjaksosta: Vastatkaa, voitteko tulla kuukauden kuluttua, jolloin saatte kutsun ja ohjeet: saapumispäivä ja kellonaika, mitä pitää olla mukana jne.

Tuona tiettyinä aamuna ilmoittautumisen muodollisuudet ovat samalla mieluisaa jälleennäkemistä. Ilo todeta, että henkilökunta on pysynyt samana. On helppo päästä alkuun, kun talon päiväjärjestys on ennestään tuttua, tietää ja muistaa paikat. Yhä paremmaksi muuttuu alkutunnelma, kun jaksolle on kutsuttu useita, jotka vuosi sitten olivat samassa ryhmässä. Ollaan tutussa joukossa nämä edessä olevat viikot. Heti alkuun vaihdetaan kuulumisia, lähdetään osastolta yhdessä aterialle. Sitten tuttu lääkäri suorittaa tulotarkastuksen, tuttu hoitaja ottaa laboratorion tarvitsemat näytteet, omahoitaja haastattelee.

Monenlaista ehtii tapahtua jo parina ensimmäisenä päivänä. Rakennetaan kullekin sopivat viikko-ohjelmat alkavalle jaksolle.

Vuosien mittaan laitokselle on käynyt mahdolliseksi koota kutsuttujen ryhmä vammaisuuden suhteen samantyyppisistä kuntoutujista. Sotavammat ovat enimmäkseen fyysisiä, ortopedistä kirurgiaa tarvinneita. Nyt tarvitaan jatkossa sen mukaista jälkihoitoa ja kohennusta. Yksilökohtaisia hoitoja on mahdollista saada, mutta huomattava osa päivittäisestä ohjelmasta on yhteisiin ryhmiin osallistumista.

Tuolivoimistelu on ikääntyneille soveliaasta. Sitä ohjaa tässä talossa kokenut, vireä ja musikaalinen jumppari. Homma tapahtuu vetävän rytmimusiikin tahdissa vaihtelevin ohjelmin, joissa otetaan huomioon erilaisten vammaisuuksien aiheuttamat rajoitukset. Yhdessäolo liikuntasalissa on hauskaa! Toinen virkistävä yhteinen kokemus on allasvoimistelu pienissä ryhmissä ja siihen liittyvä saunottelu.

Todettiin jo, että jokaiselle kuntoutujalle valmistellaan alkupäivinä yksilöllisten tarpeiden ja mahdollisuuksien mukainen viikko-ohjelma. On otettu huomioon, minkä verran kahdeksankymppinen kohtuudella jaksaa. Kokemuksesta voi sanoa, että päiväohjelma ja ruokapöydän runsaat antimet mukavasti raukaisevat iltapuhteella.

Ala-aulan ilmoitustaululla on joka päivä uusia houkuttelevia tietoja erilaisista vapaa-ajantoiminnoista ja harrastuksista. Mahdollisuuksia on löydettävissä sekä omassa talossa että läheisissä kohteissa: ”Ikäväntorjuntaa” siis! Joskus on kokopäiväinen retki kauemmas. Vapaa-ajanohjaaja on

kekseliäs. Valinnanvaraa on. Laitoksen omat askartelutilat ovat halukkaitten käytettävissä. Ohjattuja yhteislauluhetkiä on viikoittain, samoin hartaushetkiä.

Mieluisia ulkopuolisia vierailijoita käy: kuoroja, laulajia, soittajia, lausuntataiteilijoita, herttaisia koululaisten ryhmiä hauskoine ohjelmineen.

Oma lukunsa erikseen ovat niin sanotun keskustorin tapahtumat. Kuukausittain toistuvat veljesillat ovat sotainvalidien, veteraanien ja heidän puolisoittensa yhteisiä tapaamisia. Niistä on tullut perinne, joka yhdistää talon omia asiakkaita ja henkilökuntaa sekä laitoksen ystäviä, kauempaakin.

OKS:n sijainti tarjoaa mainiot ulkoilumahdollisuudet sille, joka jaksaa ja haluaa tehdä kävelylenkin silloin tällöin tai päivittäin, tai retkeillä pidemmällekin Vantaanjoen tuntumassa.

Antti Tamminen

Veljesilloissa tanssi on tärkeä osa ohjelmaa.

Veteraaniveitikat

Veteraaniveitikat kyseli tällä kertaa kuulumisia veteraaneilta, joilla on kokemusta talosta kuluneen kymmenen vuoden ajalta. Katsotaanpa, minkälaisia kokemuksia heille on kertynyt!

Erkki Kuisma on 78-v. Orimattilassa asuva eläkkeellä oleva maanviljelijä. Hän tuli kuntoutukseen Oulunkylään ensimmäisen toimintavuoden aikana. Niistä ajoista on jäänyt mieleen hyvät muistot. Talo tuntui kodikkaalta, ilmapiiri oli miellyttävän rauhallinen. Erkki Kuisma on jatkanut kuntoutusjaksojaan tässä laitoksessa aluksi joka toinen vuosi ja myöhemmin vuosittain. ”Olen viihtynyt niin hyvin, ettei ole tarvinnut vaihtaa laitosta”, hän sanoo.

Erkki Kuisman mielestä kuntoutussairaalan toiminta on vuosien varrella pysynyt pääpiirteissään samanlaisena ja palvelu korkeatasoisena. Veteraanien ikääntymisen myötä tarvitaan kuitenkin yhä enemmän panostusta heidän toimintakykynsä ja elämänlaatunsa ylläpitämiseen. Vuosittaiset tapaamiset vanhojen tuttavien kanssa ovat Erkki Kuisman mielestä kuntoutusjakson suola.

Erkki Kuisma toivoo, että sairaala toimisi myöhemminkin vanhusten kuntoutukseen ja virkistykseen erikoistuneena laitoksena.

Tauno Tikkanen on pian 88-v. sotainvalidi. Hän aloitti päiväsairaalakäynnit v. -92. Hän on käynyt täällä myös kuntoutusjaksoilla ja on nyt saanut laitoshoitopaikan. Tauno on osallistunut aktiivisesti talon toimintaan, mm. näytellyt joulunäytelmissä ja harrastanut musiikkia. Hän on toiminut myös toverikunnan puheenjohtajana kolme vuotta.

Ensimmäisestä käyntipäivästään 10 vuoden takaa Tauno muistaa silloisen omahoitajan mukavan vastaanoton ja talon esittelyn. Myös tuolivoimistelu on jäänyt mieleen, siihen hän kertoo osallistuneensa tuhansia kertoja.

Taloon on 10 vuoden aikana tullut paljon uusia veteraaneja. Alkuaikojen kavereitakin on vielä runsaasti joukossa, samoin kuin alkuperäistä henkilökuntaa. Taunon mieleen muistuu mm. autonkuljettaja, joka toi hänet ensimmäisenä päivänä taloon ja toimii edelleen samoissa tehtävissä.

Taunon mielestä hoitomuodot OKS:ssa ovat vuosien varrella kehittyneet parempaan suuntaan. Tauno on ollut tyytyväinen talon toimintaan ja toivoisi sen jatkuvan samanlaisena tulevaisuudessa-kin.

Yrrjö Knuutila on 85-vuotias eläkkeellä oleva yliopiston lehtori ja teologian tohtori. Sotainvalidien Veljesliitossa hän on toiminut hengellisen työn toimikunnan puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana, ja hän on Sotaveteraaniliiton jäsen. Veteraanijärjestöjen hengellisessä toimikunnassa hän on ollut mukana toiminnan alusta alkaen ja pitkään sen varapuheenjohtaja.

Yrjö Knuutila tuli ensimmäisen kerran kuntoutukseen Oulunkylän sairaskotiin v. -93 alussa. Sen jälkeen hän on käynyt kuntoutuksessa joka toinen vuosi ja vuodesta -98 lähtien joka vuosi. Puoliso Ester Knuutila on ollut mukana vuodesta -95 lähtien. Yhteensä hoitojaksoja on kertynyt jo kahdeksan tässä kuntoutussairaalassa.

Ensimmäinen kuntoutusjakso on jättänyt Yrjö Knuutilan mieleen hyvät muistot. Kaikki oli hämmästyttävän siistiä ja puhdasta, talo oli hyvin suunniteltu ja toimiva. Hän kertoo lukeneensa vieraskirjasta sotainvalidin viestin, jossa taloa kuvattiin veteraanien palatsiksi. Kaikki oli ylen ihmeellistä ja ihmeen yllä. Mieleen on jäänyt myös hymyilevä, ystävällinen ja avulias henkilökunta ja kodinomainen henki. Hänen mielestään henkilökunta luo laitoksen hengen. Täällä ihmistä on alusta alkaen hoidettu kokonaisuutena; on otettu huomioon fyysinen, henkinen ja hengellinen puoli. Kuntoutettavat ovat tunteneet, että heistä välitetään ihmisinä, ja että ollaan yhdessä ikään kuin samaa perhettä.

Vuosien varrella laitos on kehittänyt toimintaansa ja etsinyt uomaansa muiden vastaavien laitosten joukossa. Talossa on merkittävä tietotaito ja ammatillinen osaaminen, jota on hyvä markkinoida eteenpäin. Yrjö Knuutilalla on kokemusta kuudesta eri kuntoutuslaitoksesta, ja hänen mielestään tämä laitos on parhaiten onnistunut erityistehtävässään; sotainvalidien ja veteraanien kuntoutuksessa.

Yrjö Knuutila haluaisi kehittää jo nyt toimivaa luottamuksellista vuorovaikutusta kuntoutettavien ja sairaalan henkilökunnan välillä. Täällä veteraanille tarjotaan apua fyysisen ja psyykkisen toimintakyvyn ylläpitämiseksi. Kun ihmisen hengelliset tarpeet ikääntymisen mukana kasvavat, sielunhoidollisen palvelun saatavuuden lisääntyminen on hyvä asia. Yrjö Knuutilan aloitteesta kappelin ovet ovat aina auki hiljentymistä kaipaavalle.

Hänen mielestään veteraanien ei pidä passiivisesti asettua ottamaan vastaan palveluja, vaan vastavuoroisesti heidän on aktiivisesti osallistuttava oman terveytensä ja elämänlaatunsa ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Yrjö Knuutilan motto kuuluu: ”Jos minä lepään, niin minä ruostun.”

Toivo Kotajärvi on 86-v. entinen hieroja. Hän on laitoshoitopaikalla osasto 3A:lla, sitä ennen talo on tullut tutuksi sekä päiväsairaalan että kuntoutusjaksojen merkeissä. Toivo tuli OKS:aan heinäkuussa v. -92 toipumaan leikkauksesta osastolle 2A.

Toivo muistelee, että siinä vaiheessa kolmannen kerroksen osastot eivät olleet vielä täysin toiminnassa. Toivolle jäi talosta hyvä ensivaikutelma ja erikoismaininnan saavat erityisen hyvät ruoat, joita silloin tarjottiin! Toivon muisti pelaa, ja hän mainitsee nimeltä lähes kaikki häntä täällä 10 vuoden aikana hoitaneet henkilöt sekä heidän silloiset kuulumisensa.

Toivo oli aiemmin aktiivinen liikkuja ja osallistui talossa ollessaan vesivoimisteluun, rentous-ryhmiin ja kuntosaliharjoitteluun. Toivon loukkaannuttua pari vuotta sitten on avuntarve ollut suurempaa ja liikuntaharrastus jäänyt vähemmälle. Siihen, onko OKS muuttunut 10 vuoden aikana, ei Toivo osaa vastata, sillä hänen oma vointinsa on muuttunut niin paljon, että vertaaminen on vaikeaa. Toivolla on kaiken kaikkiaan positiivinen kuva OKS:sta ja täällä vietetystä ajasta.

Yhdessä talon lippusaloista liehuu Sotainvalidien Veljesliiton lippu vuoden jokaisena päivänä.

Rosvopaisteja ja muita juhlia

edellisellä sivulla:
Hallituksen puheenjohtaja Matti Toivola, Oulunkylän sairaskotisäätiön toimitusjohtaja Veikko Puputti ja Helsingin kaupungin apulaiskaupunginjohtaja Pekka Sauri ottivat vastaan tasavallan presidentti Tarja Halosen Oulunkylän kuntoutussairaalan 15-vuotisjuhlaan 22.5.2007.

Suomen lippu nostetaan salkoon juhlapäivinä.
Kuntoutussairaalan 10-vuotisjuhlapäivänä 20.9.2002 lipunnosto suoritettiin perinteitä kunnioittaen.

Kuntoutussairaalan 20-vuotisen historian aikana on sairaalassa järjestetty satoja erilaisia juhlatapahtumia. Suurimpia ja näkyvimpiä näistä tapahtumista ovat olleet sairaalan pihalla järjestetyt rosvopaistijuhlat. Näiden juhlien ideoijana ja vetäjänä on ollut Kalevi Rönqvist, joka sai hankkeeseen mukaan oman työnantajansa Finnairin, Puolustusvoimat ja monet muut yhteistyökumppanit. Vuodesta 1995 alkaen on joka vuosi pidetty viihteellinen rosvopaistitapahtuma sairaalan pihalla. Tapahtumaan on kutsuttu mukaan kaikki sillä hetkellä OKS:ssa hoidossa ja kuntoutuksessa olevat sekä muita pääkaupunkiseudun veteraaneja ja yhteistyökumppaneita. Parhaimmillaan rosvopaistitapahtumaan on osallistunut liki 1 000 henkeä.

Rosvopaistia varten kaivetaan pihalle suuri monttu, jossa poltetaan aluksi muutama motti koivuhalkoja riittävän hiilloksen aikaansaamiseksi. Kuntoutussairaalan kiinteistöhuollon kiinteistöesimies Asko Vesisen tehtävä on ollut sytyttää tuli monttuun jo varhaisina aamuyön tunteina. Kun hiillosta on tarpeeksi, sopivasti maustetut lammaskimpaleet paketoidaan parin kilon pusseihin, ja kypsytetään peitettyssä hiilloksessa tuntikausia. Ensimmäisten rosvopaistien maustajana toimi näyttelijä Leo Lastumäki, joka oli tullut tunnetuksi rosvopaistimiehenä elokuvasta Lampaansyöjät. Paistin valmistumista odotellessa seurataan maamme eturivin musiikkitaitelijoiden esityksiä ja muuta viihteellistä ohjelmaa. Ruokailun aloittamista ja maljan nostoa juhlistaa sään salliessa Finnairin museokone DC3:n ylilento. Finnairin lentoemännät ja muu vapaaehtoisjoukko huolehtivat ruoan ja juomien tarjoilusta. Juhla päättyy aina yhteisesti laulettuun veteraanin iltahuutoon. Nämä juhlat on pidetty perinteisesti kesäkuun ensimmäisen viikon perjantaina. Sää on ollut lähes aina erinomainen, muutaman kerran tosin liiankin helteinen. Murea paisti on aina maistunut, ja tunnelma on ollut kesäisen iloinen. Vuoden 2011 jälkeen Finnair on ilmoittanut luopuvansa rosvopaistitapahtumien sponsoroinnista, mutta rosvopaistitapahtuman pääorganisaattorina toimiva Finnairista jo eläkkeelle siirtynyt lentopurseri Kalevi Rönqvist on ahkerasti koonnut uusia sponsoreita jatkaakseen veteraanien rosvopaistitilaisuuksia jatkossakin. Näin luvassa on rosvopaistia ja tunnelmaa tulevaisuudessakin.

Joka vuosi toistuvia tärkeitä tapahtumia ovat veteraanipäivän juhla 27. huhtikuuta ja itsenäisyyspäivän juhla. Niitä on vietetty perinteisinä arvokkaan juhlovina päivätilaisuuksina. Juhlapuhujina ovat olleet monet korkeassa asemassa olleet pääesikunnan tai sotilasläänin upseerit.

Sairaalan omia merkkipäiviä, 5-vuotis-, 10-vuotis- ja 15-vuotispäiviä on juhlittu näyttävästi. 15-vuotisjuhlassa v. 2007 juhlapuhujana oli tasavallan presidentti Tarja Halonen, ja 20-vuotisjuhlaan odotetaan tasavallan presidentti Sauli Niinistöä puolisonsa rouva Jenni Haukion kanssa.

Hoidossa olevien merkkipäiviä juhlistetaan kakkukahvein, ja veteraanien keskuudessa saatetaan kohottaa konjakit samalla, joskus nimipäivienkin kunniaksi.

Veljesiltojen tarkoituksena on ollut tarjota viihteellistä ohjelmaa ja yhdessäoloa kuntoutussairaan senhetkisille hoidettavilla ja kuntoutujille ja myös lähiseudulla asuville sotainvalideille. Veljesiltoja on järjestetty kymmenkunta kertaa vuodessa 90-luvun lopulta alkaen.

Rosvopaistijuhlissa on esiintynyt vuosien aikana lukuisia tunnettuja artisteja.

Kutsuvieraat ja kuntoutujat ovat saaneet kuulla mm. Eino Grönin, Mikko Kuustosen, Vieno Kekkosen, Marjatta Leppäsen ja Mikko Alatalon musiikkia.

Johtava ylihoitaja Hilkkä Tervaskari ja tunnettu rosvopaistimies Leo Lastumäki nauttivat juhlan tunnelmasta vuonna 1995.

Aina ei suju niin kuin Strömsössä

edellisellä sivulla:
Rosvopaistijuhlapäivänä tuli sytytetään aamuvarhaisella pihamaalle kaivettuun maakuoppaan.

Monipuolinen liikunta on aina tärkeässä roolissa kuntoutustyössä.
Tuolijumppa järjestetään joka päivä. Se on suosituin ryhmäliikuntamuoto,
mutta samalla myös tärkeä sosiaalinen tapahtuma.

Otsikon ilmaisu tulee ruotsinkielisen TV-kanavan makasiiniohjelmasta, jossa kaikki asiat sujuvat kuin vettä vaan. Todellisessa elämässä on vastoinkäymisiäkin, niin myös Oulunkylän kuntoutussairaalan toiminnassa. Vaikka monet asiat osattiin suunnitella erinomaisen hyvin ja tulevaa ennakoiden, tehtiin myös virhearviointoja. Hankittiin laitteita ja välineistöä, jolla ei ollutkaan käyttöä. Varauduttiin hoitamaan raskasta hoitoa tarvitsevia kuntoutujia ja potilaita, vaikka raskashoitoisempia heistä oli aluksi vain murto-osa. Henkilökuntarakenne ei vastannut tarvetta. Meni vuosia, ennen kuin tähän vinoutumaan tartuttiin kunnolla. Sairaalan toimiva johto vaihtui v. 2000, ja johtosääntö uudistettiin. Hallintoa madallettiin ja kevennettiin. Käytiin yt-neuvotteluja, ja henkilöstöä jouduttiin irtisanomaan. Näillä kipeillä muutoksilla oli kuitenkin tervehdyttävä vaikutus. Sairaalan toiminta tehostui ja talous vahveni. Hallinnon madaltamisessa edettiin välillä liiankin pitkälle, jolloin muutamille esimiehille kertyi kovin suuria vastuualueita. Vuonna 2010 palkattiin yksi esimies lisää.

Sairaalan laatujärjestelmää alettiin rakentaa 90-luvulla, aluksi Suomen laatupalkinto -mallin mukaisesti. V. 2000 tavoitteeksi otettiin ISO 9001 -sertifikaatti, joka saatiin v. 2004. Järjestelmän rakentaminen oli varsin suuritöinen urakka, maaliin ei päästy aivan suorinta tietä. Työtä jaksettiin tehdä kuitenkin sinnikkäästi. Osa henkilökunnasta sai sisäisen auditoijan koulutuksen. Inspecta Oy:n auditointi pidettiin aluksi kaksi kertaa vuodessa, nykyisin kerran vuodessa. Sisäinen auditointi pidetään kaksi kertaa vuodessa. Laatujärjestelmän ylläpitäminen on melko aikaa vievää, ja se työllistää laatuvaastaavan ja laatusihteerin lisäksi erityisesti johtoa ja esimiehiä. Loppujen lopuksi laatu koskettaa tietenkin jokaista työntekijää. Viime vuosina myös laatujärjestelmää on uusittu toiminnan muuttuessa nopeasti.

1990-luvulla virisi hanke kuntoutussairaalan laajentamisesta. Ajatuksena oli rakentaa sairaalan yhteyteen palveluasuntoja. Tontin rakennusoikeutta oli jäljellä, ja hankkeen puuhamiehet arvioivat, että palvelutalon rakentaminen kuntoutussairaalan yhteyteen toisi synergiaetuja. Palvelutalon asukkaat saisivat palveluja kuntoutussairaalasta. Hanke kaatui Sotainvalidien Helsingin piirin vastustukseen. 2000-luvulla hanketta käynnistettiin uudelleen. Suunnitelmissa oli lisäksi sairaalan keittiön ja ruokasalin sekä uima-altaan laajentaminen. Piirustukset tehtiin, ja hankkeen toteuttamiseksi haettiin avustusta RAY:ltä. Helsingin kaupungin kantana kuitenkin oli, ettei uusia palvelutaloja tarvita. Avustuksiakaan ei saatu, joten nämä hankkeet raukesivat. 2000-luvulla rakennettiin kuitenkin ala-aulaan uusi vastaanotto entisen vaatesäilytyksen tilalle, joka puolestaan siirrettiin entisen vastaanoton tilalle. Lisäksi ala-aulasta lohkaistiin lisää ruokailutilaa ruokasalin yhteyteen. Tässä yhteydessä tehtiin myös varsin tarpeelliset lisäykset ala-aulan lämmitykseen: Ulko-ovelle asennettiin lämpöverho, ja keskustorin lämmitystä tehostettiin. Nämä uudistukset paransivat ala-aulan ilmettä ja käytettävyyttä.

Viime vuosikymmenellä pohdittiin sairaalaan tulevaisuutta monessa työryhmässä kuntoutussairaalan johdon ja Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimen johtavien viranhaltijoiden kanssa. Silloin harkittiin, että sairaalan tulevia käyttäjiä voisivat olla myös Kelan kustantamat vanhusikäiset tai vaikeavammaiset kuntoutusasiakkaat. Säätiön sääntöjen mukaisesti kuntoutussairaalassa voidaan hoitaa sotainvalidien lisäksi veteraaneja ja muita vanhuksia. Vaikka sairaalan tulevaa toimintaa oli ajateltu säätiön säännöissä, niin käytännössä viime vuosikymmenen lopulla alkanut siirtymävaihe tulevaan toimintaan ei käynnistynyt kitkatta, ei alkuunkaan. Siitä enemmän seuraavassa luvussa.

Talon autonkuljettaja Keijo Hakulinen (kuvassa oik.) saatettiin näyttävästi eläkkeelle 12.8.2003. Keijo oli myös ensimmäinen kuntoutussairaalasta eläkkeelle jäänyt työntekijä. Pian tämän jälkeen kuntoutussairaalassa luovuttiin omasta autosta, ja kuljetukset on hoidettu siitä saakka ostopalveluna.

Valtion lahja Helsingin kaupungille

edellisellä sivulla:
Kuntoutussairaalan uima-allas- ja saunaosasto sekä uudistettu kuntosali
ovat niin kuntoutujien kuin henkilökunnankin suosiossa.

Poika on tullut kotiin! Seniorilääkäri Raimo Varis tarkastaa Ogeli Dream Team -lentopallojoukkueen voittaman kultapokaalin v. 2011 lentopalloturnauksen jälkeen. Henkilökunnan lentopallojoukkue on menestynyt loistavasti Hoito- ja kuntoutuslaitosten liiton lentopalloturnauksissa.

Oulunkylän kuntoutussairaala on alun alkaen rakennettu sotainvalidien kuntoutusta varten. Sairaalassa on siihen erinomaiset tilat, tarkoituksenmukainen ja koulutettu henkilökunta ja hyvä maine. Kuntoutujat sanovat usein, että on lottovoitto päästä tänne kuntoutukseen. Sairaala on rakennettu ja sen toiminta on kustannettu pääosin valtion varoin, sairaalassa on osaava henkilökunta, joka maksaa kunnallisveronsa valtaosin Helsinkiin.

Säätiötä perustettaessa tiedettiin, että laitosta tarvitaan sotainvalidien ja veteraanien hoitoon vain oman aikansa, ja laitoksen tulevaan käyttöön osattiin varautua. Helsingin kaupunki otettiin mukaan säätiöön. Ajatuksena oli, että laitos jää Helsingin kaupungin käyttöön, kun sitä ei enää tarvita veteraaneille. Kuntoutussairaalassa tunnettiin kuitenkin huolta sairaalan toiminnan tulevaisuudesta. Vuonna 2002 nimettiin säätiön hallituksen ja Helsingin kaupunginhallituksen toimesta ensimmäinen tulevaisuustyöryhmä pohtimaan asiaa. Työryhmän kannanotossa todettiin, että noin vuoden 2007 tienoilla alkaa sairaalasta vapautua paikkoja Helsingin kaupungin käyttöön. Helsingin kaupunki ei ollut halukas määrittämään tarkemmin, mitä käyttö olisi. V. 2005 nimettiin uusi työryhmä pohtimaan samaa asiaa. Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimen edustajat totesivat siinä työryhmässä, että Helsingin kaupungilla on kyllä käyttöä sairaalan vapautuville hoitopaikoille. Syystä tai toisesta kuntoutussairaalan tulevaa käyttösuunnitelmaa ei kirjattu Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimen suunnitelmiin. Paikkoja alkoi vapautua alkuperäisestä käytöstä, ja säätiö osallistui vuonna 2008 Helsingin kaupungin Terveyskeskuksen järjestämään tarjouskilpailuun koskien sairaalatasoista jatkohoitoa ja kuntoutusta, ja sai tuolloin 10 paikan sopimuksen vuodelle 2009 (optiovuosi 2010).

Elokuussa 2009 työnsä aloittanut uusi toimitusjohtaja Katja Ilvonen joutui kovan paikan eteen, kun syksyllä tuli tieto, että kaupunki jättää vuoden 2010 option käyttämättä, ja samaan aikaan paikkoja oli vapautunut lisää sotainvalideilta ja veteraaneilta – kaupunki halusi korvata ostopalvelun omalla toiminnallaan. Arvioitu tulojen menetys oli yli miljoona euroa, ja hallitus hyväksyi reilusti alijäämäisen budjetin. Kustannuksia karsittiin, henkilöstöresursseja kohdennettiin uudelleen ilman irtisanomisia, ja myös uutta asiakaskuntaa haalittiin aukon paikkaamiseksi. Vakava tilanne aiheutti tarpeen selvittää säätiön ja kuntoutussairaalan asemointia kaupungin palvelujärjestelmässä.

Merkittävän tuen ja asiantuntevan ohjauksen toimitusjohtaja Katja Ilvoselle antoi tilanteessa Seppo Olli, joka kaupunginkamreerina vastasi Helsingin kaupungin omistajaohjaustehtävistä. Seppo Olli ymmärsi OKS:n tilanteen, ja osasi suhteuttaa sen Helsingin kaupungin kokonaistarpeisiin. Hän auttoi toimitusjohtaja Ilvosta etsimään toimivia ratkaisuja tilanteesta eteenpäin. Konserniyksikön tuella tehtiin hankintaoikeudellinen selvitys vuoden 2009 lopussa, johon perustuen valmisteltiin säätiön sääntömuutosesitys, jonka PRH hyväksyi 19.4.2010. Asiassa auttoi myös Valtiokonttorin myönteellinen suhtautuminen sääntömuutokseen ja sitä kautta mukaantuloon hallitukseen. Oulunkylän sairaskotisäätiö sai in house -aseman suhteessa Helsingin kaupunkiin 1.5.2010 alkaen, joten kaupunki voi ostaa kuntoutussairaalan palveluja niitä kilpailuttamatta. Samaan aikaan HUS:n siirtoviivepäivien vuoksi Helsingin Terveyskeskuksen ostot käynnistyivätkin uudelleen kesällä 2010. Vuodenvaihteessa 2010 - 2011 kuntoutussairaalan osastot järjestäytyivät osittain uudelleen, ja jatkohoito- ja kuntoutustoiminnan sisältöä kehitettiin määrätietoisesti – uusi potilasryhmä on resurssivaativampaa monella tavalla, mikä oli huomioitava toiminnassa. Sekä sisällön kehittämisessä että talouden sopeuttamistoimissa onnistuttiin eli parannettiin tuottavuutta niin hyvin, että myös vuoden 2010 tilinpäätös oli lopulta ylijäämäinen.

Samaan aikaan aloitettiin pitkän tähtäimen tulevaisuuden rakentaminen. Toimitusjohtaja Ilvosen johdolla määriteltiin tulevaisuuden missio, visio ja rakennettiin strategiset tavoitteet sekä määriteltiin kriittiset menestystekijät. Ahkeran työskentelyn ja erityisesti kuntoutussairaalan hyvän johtoryhmätyöskentelyn ansiosta säätiö asemoitui uudelleen ja vuosien varrella kehitetty osaaminen tehtiin näkyväksi ja sitä kehitettiin edelleen. Helsingin kaupungin kanssa laadittiin viiden vuoden puitesopimus. Helsingin sosiaali- ja terveystoimen apulaiskaupunginjohtaja Laura Rätty otti syyskuussa 2011 kantaa Oulunkylän kuntoutussairaalan asemaan kaupunkikonsernissa. Hän totesi konsernitiedotteessa, että Oulunkylässä on erittäin hyvät kuntoutuksen tilat ja ammattiosaaminen, joita on ilman muuta hyödynnettävä. Kyseistä konsernitiedotetta siteeraten hänen mielestään Oulunkylän sairaskotisäätiö on ”kuntoutuksen helmi”.

Kaupunginkamreeri Seppo Olli pitää puhetta rosvopaistijuhlissa v. 2011.

Hoidettavat ja kuntoutujat vanhenevat,
joskus tilapäisesti nuortuvatkin

edellisellä sivulla:
Biljardi on aina ollut kuntoutujien suosikkipeli.

Varusmiehet pitävät tulta yllä ja vartioivat rosvopaistikuoppaa paistin kypsessä mureaksi.
Nuorten varusmiesten läsnäolo yhdistää eri sukupolvet.

Kuntoutussairaalan toiminnan käynnistyessä v 1992 olivat hoidettavat ja kuntoutujat lähes kaikki miehiä. Toki sotainvalideissa oli myös naisia, mutta heidän osuutensa kaikista sotainvalideista jäi alle 10 prosenttiin. Kun ikäihmisiä hoitavissa laitoksissa on yleensä ylivoimainen enemmistö naisia, on tämä suhde ollut OKS:ssa päinvastainen. Vuonna 1994 saivat sotainvalidit mahdollisuuden jakaa laitostuntoutusjakso aviopuolison kanssa. Myöhemmin myös muiden veteraanien puoliset pääsivät mukaan kuntoutusjaksoille. Vähitellen yhä useampi sotainvalidi otti puolisonsa mukaan jaksolle, ja niin alkoi naisten osuus kasvaa kuntoutujien joukossa. Kun naisten elinikä on tunnetusti pitempi kuin miesten, jatkuu naisten osuuden kasvaminen niin pitkään kuin veteraaneja riittää.

Hoidettavien sotainvalidien ja veteraanien keski-ikä on tietenkin noussut näinä vuosina. Laitoshoidossa olevien keski-ikä oli v. 1994 79 vuotta, nyt vuonna 2012 se on 90 vuotta. Laitostuntoutuksessa kävijät olivat 90-luvun alussa oleellisesti nuorempia kuin tänään. Osa heistä oli alle 70-vuotiaita, suurin osa oli 70 - 75-vuotiaita, ja yli 90-vuotiaita kävi kuntoutuksessa ani harvoin. Tänään yli 90-vuotiaita on kuntoutujista lähes joka toinen. Kun kuntoutujat ovat tänne kerran tulleet, ovat he yleensä tulleet uudelleenkin, ja niinpä 20 toimintavuoden aikana olemme päässeet Oulunkylän kuntoutussairaalaan seuraamaan monen sotainvalidin ja veteraanin vanhenemista, toki myös monen poistumista joukostamme.

OKS:ssa otettiin käyttöön kuntoutujien fyysisen toimintakyvyn mittaukset v. 1993. Siihen kuuluivat mm. tasapainon hallinnan, alaraajojen lihasvoiman, kävelynopeuden ja käsien puristusvoiman mittaukset. Samantapainen ”Toimiva”-mittari on nykyisin käytössä kaikissa veteraaneja kuntouttavissa laitoksissa. On luonnollista, että keskimääräinen fyysinen toimintakyky alenee iän mukana 70 ikävuoden jälkeen. Yksilöllinen hajonta on kuitenkin suuri, ja aina löytyy yli 90-vuotiaita, joiden toimintakyky on parempi kuin jonkun toisen 70-vuotiaan toimintakyky. Toimintakykymittausten avulla opittiin näkemään, millä nopeudella vanhenevan veteraanien keskimääräinen toimintakyky heikkenee, ja osattiin varautua ikääntyvien kuntoutujien toimintakyvyn laskuun. Systemaattisesti tehdyistä mittauksista voitiin laskea, että esimerkiksi kyky nousta tuolista seisomaan heikkeni tietyllä nopeudella ikääntymisen myötä. Kun kuntoutusjakson alussa tehdyt mittaukset uusittiin jakson lopussa, näyttivät ne silloin yleensä parempaa suorituskkyä. Esimerkiksi tuolistanousutestin tulos parani kuntoutusjakson aikana keskimäärin yhtä paljon kuin se heikkeni 10 vuoden ikääntymisessä.

Niinpä puhuttiin leikkisästi kuntoutuksen nuorentavasta vaikutuksesta. Tietenkään kahden tai neljän viikon kuntoutusjakso ei oikeasti nuorena ketään – ei ainakaan 10 vuodella. On myös muistettava, että liikunnalla saavutettu kunnon kohentuminen häviää myös nopeasti ilman ylläpitoa. Onneksi monet kuntoutujat jatkavat aktiivista liikkumista, ja noudattavat kuntoutuksessa saamiaan ohjeita kotona monesti hyvinkin sääntillisesti.

Kokemuksen mukaan sotainvalidien toimintakyky näyttäisi heikkenevän hitaammin kuin mitä 90-luvulla arvioitiin. Näppituntuma on, että sotainvalideille tarjottu säännöllinen kuntoutus ja muut tukitoimet ovat pitäneet heitä toimintakykyisempinä. Tämänkaltaisen ylläpitävän kuntoutuksen positiivisesta vaikutuksesta on v. 2012 osoitettu myös tutkimusnäyttöä (Reijo Tilvis).

Kuntoutujajoukko on vanhentunut, ja heidän tarpeensa ovat myös muuttuneet 20 vuoden aikana. Vuonna 1992 olivat kuntoutujamme pääosin vanhusikää lähestyviä miehiä ja naisia, nyt jo selkeästi vanhusikäisiä, joilla on monia vanhuusikään kuuluvia kroonisia sairauksia, aistien rappeutumista ja toimintakyvyn ongelmia. Ongelmat ovat nyt moninaisempia, ja kuntoutuksessa tarvitaan monialaisempaa tarpeiden selvittämistä. Ne liittyvät usein lääkehoitoon, muistiongelmiin, apuvälineiden käyttöön, kotiapuun ja yleensä kotona asumisen tukemiseen. Mieliala, henkinen hyvinvointi sekä sosiaalinen ympäristö ovat yhtä tärkeitä kuin fyysinen suorituskyky vanhenevan veteraanin elämänlaadun kokemiselle. Sairaalan profilina on ollut tarjota veteraanipolvelle kodinomaista pitkäaikaishoitoa ja laadukkaita toimintakykyä ylläpitäviä kuntoutuspalveluja.

Vuonna 2011 otettiin käyttöön uusi HUR:n älykorteilla toimiva ikäihmisille suunnattu kuntosali.

Geriatrian erikoislääkäri Kirsti Tolonen aloitti ylilääkärinä toukokuussa 2012.

Fysioterapeuttien työn sisältö on kehittynyt ajan myötä sekä uusien asiakasryhmien saavuttua kuntoutussairaalaan.

Uudistusten aika:
veteraanien kuntoutuksesta
geriatriksen kuntoutuksen
edelläkävijäksi

edellisellä sivulla:
Talon kiinteistöhuolto sai uuden traktorin avukseen talven 2010 ennätyslumille. Tämä kuva on toiselta runsaslumiselta talvelta 2011.

Kuntoutussairaalan henkilökunta pukeutui Geriatrisen kuntoutuksen palvelumuotoilu -hankkeen julkistamistilaisuuteen 17.2.2012 Helsinki WDC 2012 -vuoden teemapaitoihin.

Oulunkylän kuntoutussairaala elää tällä hetkellä ja vielä monta vuotta eteenpäin muutosten aikaa. Kun kuntoutussairaalassa hoidettavista on vuonna 2012 vielä noin 75 % sotainvalideja tai veteraaneja ja heidän puolisoitaan, ja noin neljännes muita iäkkäitä asiakkaita, muuttuu tämä suhde seuraavien viiden vuoden aikana lähes päinvastaiseksi. Profili tulee muuttumaan selkeästi. Muutos on nopea, mutta muutoksen suunta on tiedossa, ja siihen osataan varautua.

Oulunkylän kuntoutussairaalan tulevaisuutta pohtinut työryhmä, johon kuului sekä sosiaali- että terveysvirastojen edustajia sekä kuntoutussairaalan toimitusjohtaja ja ylilääkäri, määritteli suunta- viivoja kuntoutussairaalan tulevaisuudelle vuoden 2010 alussa. Tällöin linjattiin, että pitkäaikaishoito loppuu vähitellen sotainvalidien määrän vähentyessä, ja sairaala jatkaa edelleenkin geriatrisena kuntoutussairaalan tarjoten kuntoutusjaksoja ja tarvittaessa myös päiväkuntoutusta. Sisällöllisesti muutos on siirtymistä ylläpitävästä kuntoutushoidosta kohti toimintakykyä palauttavaa intensiivistä geriatrista kuntoutusta, tapaturmien, leikkausten tai akuuttien sairauksien jälkeen. Vuodesta 2009 alkaen on tehty yhteistyötä Helsingin terveyskeskuksen kanssa geriatristen kuntoutus- ja jatko- hoitopalvelujen tuottamisesta, ja keväästä 2012 alkaen säätiö toimii myös Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin sidosyksikkönä. Kuntoutuspotilaita saapuu kuntoutukseen erityisesti Töölön sairaalasta. Seuraavaksi suunnitellaan myös uusia, ennaltaehkäisevän geriatrisen kuntoutuksen palvelutuotteita. Samaan aikaan on huomioitava, että myös toimintaympäristössä tapahtuu muutoksia – Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveyspalvelut ovat tämän kirjan mennessä painoon parhaillaan muutoksessa, kahden viraston yhdistyessä ja organisaatiomallin uudistuessa. Itsenäisenä säätiönä, jonka talous on hyvässä kunnossa, voi sairaala sidosyksikkönä mukautua ketterästi tilaaja-asiakkaiden, erityisesti Helsingin kaupungin ja HUS:n tarpeisiin ja palvella tarvittaessa muitakin tilaaja-asiakkaita.

Sairaalan olemassa olevat rakenteet, veteraanikuntoutuksen parissa kehitetty vahva osaaminen ja kuntoutussairaalan toimivat ja viihtyisät tilat jäävät hyödynnettäväksi muiden iäkkäiden hoito- ja kuntoutuspalveluissa. Tälle pohjalle voidaan rakentaa huipputason geriatrinen kuntoutusyksikkö. Sairaalan tilat ovat uuteen toimintaan hyvin sopivat, henkilökunnan osaaminen on hyvällä tasolla, vaikkakin uudet potilasryhmät vaativat uudenlaista osaamista ja myös henkilökuntarakennetta. Sairaalassa on käynnissä mittava koulutusohjelma. Myös Oulunkylän henki tukee vahvasti kuntoutumista ja toipumista. Vuonna 2010 alkaneessa Työn iLOKS -hankkeessa kehitetään työkyvyn, työtyytyväisyyden ja työyhteisön hyvinvoinnin tukemisen ohjelmaa yhdessä henkilöstön kanssa – hyvinvoiva henkilöstö on uudistuvan kuntoutussairaalan tärkein voimavara.

Avoimet ovat järjestettiin 5.5.2010.

Vuoden 2012 ajan Sotaveteraanien Veljesliiton lipun rinnalla liehuu WDC-lippu.

Vuosi 2012 on paitsi Oulunkylän kuntoutussairaalan 20-vuotisjuhlavuosi, myös Helsingin designpääkaupunkivuosi. Oulunkylän kuntoutussairaalan Geriatrisen kuntoutuksen palveludesign -hanke on osa World Design Capital Helsinki 2012 -ohjelmakokonaisuutta. Designpääkaupunkivuoden tavoitteena on muun muassa kaupunkilaisten arjen ja elinympäristön parantaminen. Myös ikäihmisten elämänlaatua voidaan parantaa palveluita, konsepteja, visuaalisia ilmeitä ja prosesseja suunnittelemalla. Palveluketjut iäkkäiden hoitoon liittyen ovat usein pirstaleisia ja toiminta liian organisaatiolähtöistä, ja monelle iäkkäälle aiheutuu toistuvia sairaalakäyntejä tai jopa ennen aikainen pysyvä laitoshoido. Tämän vuoksi tarvitaan uutta ajattelutapaa, iäkkäiden itsensä entistä vahvempaa osallistamista ja organisaatorajat ylittävää toiminnan kehittämistä. Palveludesignin hyödyt näkyvät parhaimmillaan sekä lisääntyvänä elämänlaatuna että kustannussäästöinä.

Geriatrisen kuntoutuksen palveludesign -hankkeessa tulee näkyväksi monta kuntoutussairaalan kehittämishanketta, joissa hyödynnämme veteraanikuntoutuksessa kehitettyä osaamista yhdistäen siihen innovatiivisesti uutta pyrkien myös vaikuttavuuden osoittamiseen. Hankkeessa kehitetään ikäihmisten kuntoutusta sekä ennaltaehkäisevän että kotiuttavan kuntoutuksen näkökulmasta. Palvelujen ja tuotteiden kehittämiseen osallistuvat ikäihmiset itse. Kuntoutuksen toimintamallien kehittämisessä korostuu myös kuntoutukseen soveltuvan uuden teknologian ja tutkimustiedon hyödyntäminen. Oulunkylässä on otettu käyttöön WELMED-toimintakykylaboratorio ensimmäisenä Suomessa, ja hankkeessa tehdään yhteistyötä Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen kanssa. WELMED mahdollistaa monipuolisempia ja tarkempia lihasvoima- ja tasapainomittauksia, parantaa tutkittavien fyysisen toimintakyvyn arviointia ja monipuolistaa harjoittelua. Postakuuttihoidon RAI-tietojärjestelmä (Resident Assessment Instrument) on myös pilotoitu ensimmäisenä Suomessa. Lisäksi vuonna 2011 luotiin RUG-hinnoittelumalli sairaalan tuotteille (Resource Utilization Groups). Myös ulkoliikuntapuisto ja älykorteilla toimiva moderni ikäihmisten kuntosali on jo otettu käyttöön. Lisäksi hankkeessa tehdään tutkivaa kehittämistyötä aiheina mm. lonkkamurtumapotilaan turvallinen kotiutuminen sekä veteraanikuntoutuksen merkitys kotona asuville. Kinestetiiikka on otettu uudeksi, voimavaralähtöiseksi malliksi iäkkään toimintakyvyn ja liikkumisen tukemiseen, iso osa sairaalan henkilökunnasta on koulutettu tähän. Etsimme erilaisia tapoja hyödyntää veteraanikuntoutuksen parissa vuosien varrella kehitettyä vahvaa osaamistamme yhdistäen siihen innovatiivisesti uutta.

Palveludesign-hankkeen myötä myös kuntoutussairaalan visuaalinen ilme uudistuu, ja kuntoutussairaala saa tuoreen ilmeen. Hankkeen taiteellisena johtajana toimii muotoilija Janne Renvall. Renvallin mukaan palveludesignerina hänen työnsä lähtökohta on vastuu asiakkaasta, ajatus kuntoutujasta kaikilla aisteilla aistivana ihmisenä. Tavoitteena on mielikuva raikkaudesta ja kokonaisvaltaisesta kuntoutumisesta, jota myös muotoilu tukee. Tilat, esineet ja tunnelmat saavat uuden muotonsa, nykyaikainen yhdistyy kodikkuuteen ja kauneus toimivuuteen. Hankkeen aikana työ aloitetaan kuntoutussairaalan yleisistä tiloista. Osana kokonaisuutta myös kuntoutussairaala ympäröivät viheralueet muotoillaan. Myös graafinen ilme uudistuu. Graafisen ilmeen uudistuksen myötä hyvin palvelleen logon katkenneet kalvat vaihtuvat eteenpäin rullaavan liikkeen symboliksi. Samalla sinivalkoinen väritys päivittyy vihreän sävyihin. Renvall innoittui kuntoutuksen voimauttavasta vaikutuksesta, harmaan vihertymisestä ja uuden sykkeen löytymisestä. Samaa tematiikkaa ja vihreän värin voimaa hän hyödyntää myös sisustusta suunnitellessaan. Perinteikkään kuntoutussairaalan

arvokkaan isänmaallisen viesti jatkaa matkaansa kotimaisen suunnittelun muodossa. Renvall kiteyttää hankkeen johtoajatukseksi tuoda muotoilu osaksi ikäihmisten jokapäiväistä elämää. Tavoitteena on löytää toimivia suomalaisia tuotteita, arjen designia. Valintaperusteina ovat funktionaalisuuden ja korkealaatuisen muotoilun lisäksi vahva visuaalisuus, kokonaisuutta tukeva materiaalin tuntu ja tunnelma. Hankkeen aikana lanseerataan useampia aiemmin julkaisemattomia designtuotteita.

Kaiken uudistamisen keskeinen tavoite on syytä kirkastaa: Tavoite on, että hankkeiden tulokset näkyvät lopulta lisääntyvinä iäkkäiden toimintakykyisinä elinvuosina ja elämänlaatuna. Uudenlainen kehittäminen ja uudet ratkaisut ovat uudistuvan Oulunkylän henkeä. Tuntuma on, että onnistuneet hankkeet tuovat työn iloa myös henkilökunnalle.

Apulaiskaupunginjohtaja Laura Rädyn ensivierailu Oulunkylän kuntoutussairaalassa helmikuussa 2012.
Toverikunnan puheenjohtaja Niilo Rosenberg toivottaa apulaiskaupunginjohtajan tervetulleeksi.

Kaartin soittokunnan fanfaari vuonna 2007.

Lopuksi

20 vuoteen on mahtunut paljon. Samoin kuin on mahtunut kahteen uudistuksen vuoteen ja jo tähän juhluvuoteen 2012. Ja paljon on edessä. On syytä kuitenkin aina muistaa kuntoutussairaalan tausta, sotainvalidien ja veteraanien kuntoutuksessa kehitetty vahva pohja, jolta on vakaa jatkaa eteenpäin. Oulunkylän kuntoutussairaalassa näemme, että toimintakykyinen vanhuus on yhteiskunnan voimavara.

Oulunkylän kuntoutussairaalan johtoryhmään kuuluvat tällä hetkellä toimitusjohtaja Katja Ilvonen, ylilääkäri Kirsti Tolonen, palvelupäällikkö Sari Juho, palveluesimies Leena Pentinsaari, palveluesimies Jouni Partanen, kuntoutusesimies Mia Pietilä, ravitsemuspäällikkö Raija Ollikka, kiinteistöesimies Asko Vesinen, controller Leila Paloharju ja johdon assistentti Kirsi Kannisto.

Talon johtoryhmän, hallinnon ja huollon tiimi valmiina tuleviin haasteisiin.

